

22022024
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

PRAVILA

PRAVILA I PROCEDURE POSLOVANJA SLUŽBE ZA BROKERSKO DILERSKE POSLOVE NLB KOMERCIJALNE BANKE AD BEOGRAD

Organizacioni oblik vlasnik akta	Sektor za globalna tržišta i kastodi poslove
---	--

SADRŽAJ	STRANA
UVODNE ODREDBE	4
OSNOVNI POJMOVI.....	4
POLITIKA PRUŽANJA USLUGA BANKE	5
VRSTE POSLOVA BANKE I USLOVI ZA NJIHOVO OBAVLJANJE	5
Brokerski poslovi	6
Dilerski poslovi.....	6
Poslovi market mejkera	7
Poslovi agenta emisije.....	7
Poslovi pokrovitelja emisije	7
Otvaranje i vođenje računa finansijskih instrumenata	7
Zastupanje akcionara na skupštini	8
Ostali poslovi korporativne agenture	8
NAČELA SIGURNOG I DOBROG POSLOVANJA	9
POLITIKA ČUVANJA PODATAKA I POSLOVNA TAJNA	9
UPRAVLJANJE SUKOBOM INTERESA.....	9
Pojam, mere i radnje upravljanja sukobom interesa	9
Organizaciona struktura za obavljanje poslova Banke	10
Postupanje sa nalogima klijenata	10
Insajderske informacije.....	11
Zloupotrebe na tržištu.....	12
Preporuke	12
Interna kontrola.....	13
MEĐUSOBNA PRAVA I OBAVEZE BANKE I KLIJENATA	14
Obaveze klijenata	14
Obaveze Banke	14
UGOVORI SA KLIJENTIMA	16
Ugovor na daljinu.....	17
Ugovor o pružanju investicionih usluga.....	17
Ugovor o korišćenju aplikacije NLB trader	20
Ugovor o upravljanju portfeljom.....	21
Ugovor o pokroviteljstvu	23
Ugovor o pozajmljivanju	24
USPOSTAVLJANJE POSLOVNE SARADNJE SA PROFESIONALNIM INVESTITORIMA	24
POLITIKA IZVRŠENJA NALOGA	24
Nalozi za trgovanje finansijskim instrumentima	24
Potvrde o prijemu naloga	27
Načini prijema naloga	27
Izvršavanje naloga.....	28
POLITIKA NAJPOVOLJNIJEG ISHODA ZA KLIJENTA	29
Kriterijumi najpovoljnijeg izvršavanja naloga	29
Izvršavanje naloga malog investitora	29
Izvršavanje naloga profesionalnog investitora	30
MESTO IZVRŠAVANJA NALOGA	30
Izvršavanje naloga posredstvom partnera	30
Izvršavanje naloga na inostranim tržištima	31
Pridruživanje i razvrstavanje naloga.....	31
Izveštavanje klijenata	31
Potvrda o realizaciji naloga	33
Odbijanje naloga.....	34
Knjiga naloga.....	35
Vođenje i upravljanje evidencijom	35
IZVEŠTAVANJE	37
Mesečni izveštaji	37
Godišnji izveštaji.....	37
Ostali izveštaji.....	38
MERE ZA OBEZBEĐENJE KONTINUITETA POSLOVANJA	38

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

UPRAVLJANJE RIZICIMA	38
MERE ZA SPREČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANSIRANJE TERORIZMA	38
INTERNA REVIZIJA	38
PROVIZIJE I DRUGE NAKNADE	39
EVALUACIJA EFIKASNOSTI PRAVILA	39
ZAVRŠNE ODREDBE	39

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

IZVRŠNI ODBOR

Broj: IO-51-2023
Delovodni broj: 1095/IO
Beograd, 12.12.2023. godine

Na osnovu člana 155. Zakona o tržištu kapitala ("Sl. glasnik RS", br. 129/2021) i člana 30. Statuta NLB Komercijalne banke AD Beograd, Izvršni odbor Banke je dana 12.12.2023. godine usvojio

PRAVILA I PROCEDURE POSLOVANJA SLUŽBE ZA BROKERSKO DILERSKE POSLOVE NLB KOMERCIJALNE BANKE AD BEOGRAD

UVODNE ODREDBE

Pravilima i procedurama poslovanja Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd (u daljem tekstu: Pravila) uređuju se uslovi poslovanja, odnosno pružanje investicionih i dodatnih usluga klijentima, u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala (u daljem tekstu: ZTK), pratećim podzakonskim aktima Komisije za hartije od vrednosti (u daljem tekstu: KHOV), organizatora tržišta Beogradske berze a.d. (u daljem tekstu: Berza) i Centralnog registra depoa i kliringa hartija od vrednosti (u daljem tekstu: CRHOV).

Na sve što nije regulisano ovim Pravilima ili ugovorom između Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd (u daljem tekstu: Banka) i klijenta primenjuje se važeća zakonska i podzakonska regulativa, opšti uslovi poslovanja NLB Komercijalne banke AD Beograd kao i relevantni interni akti NLB Komercijalne banke AD Beograd (u daljem tekstu: NLB Komercijalna banka).

OSNOVNI POJMOVI

Pojedini pojmovi u smislu ovih Pravila imaju sledeća značenja:

ZTK: Zakon o tržištu kapitala.

ZSPNIFT: Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma.

Banka: organizacioni deo NLB Komercijalne banke – Služba za brokersko dilerske poslove, član CRHOV, u čije redovne aktivnosti ili poslovanje spada pružanje jedne ili više investicionih i dodatnih usluga, odnosno profesionalno obavljanje jedne ili više investicionih aktivnosti u vezi sa jednim ili više finansijskih instrumenata.

Ovlašćene ekspoziture: Ekspoziture NLB Komercijalne banke koje su ovlašćene za obavljanje poslova iz nadležnosti Banke.

Klijent: Pravno ili fizičko lice (domaće i strano) kome Banka pruža investicionu, odnosno dodatnu uslugu.

Mali investitor: Klijent Banke koji nije razvrstan u kategoriju profesionalnih klijenata.

Profesionalni investitor: Klijent koji poseduje dovoljno iskustva, znanja i stručnosti za samostalno donošenje odluka o ulaganjima i pravilnoj proceni rizika u vezi sa ulaganjima i koji ispunjava uslove propisane po ZTK.

Kvalifikovani investitori: u smislu Glave IV ZTK, lica ili subjekti navedeni u članu 192. stav 1. tač. 1)-4) ZTK, i lica ili subjekti koji se na sopstveni zahtev, tretiraju kao profesionalni investitori u skladu sa članom 193. ZTK, ili su priznati kao određeni profesionalni investitori u skladu sa članom 194. ZTK, ukoliko nisu zaključili ugovor o statusu malog investitora u skladu sa članom 192. stav 5. ZTK.

Ponuda za zaključenje ugovora: Izjava volje jednog člana ili učesnika upućena drugom članu ili učesniku u sistemu trgovanja o postojanju interesa za trgovanje, koja sadrži sve informacije potrebne za zaključenje ugovora o trgovanju.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

Ugovor: Pisani dokument zaključen između Banke i klijenta kojim ugovorne strane saglasno izjavljuju volju i utvrđuju međusobna prava i obaveze, kao i ostale uslove pod kojima Banka pruža klijentu usluge.

Hartije od vrednosti: U smislu glave XII ZTK - akcije i druge hartije od vrednosti ekvivalentne akcijama; obveznice i drugi oblici sekjuritizovanog duga ili sekjuritizovani dug koji je moguće zameniti za akcije ili druge hartije od vrednosti ekvivalentne akcijama. U smislu Glave IV ZTK - prenosive hartije od vrednosti iz tačke 55) člana 2. ZTK, uz izuzetak instrumenata tržišta novca iz tačke 21) člana 2. ZTK, čiji je rok dospeća kraći od 12 meseci. U smislu Glave XIII ZTK i sistema za saldiranje hartija od vrednosti - finansijski instrumenti iz tačke 19) člana 2. ZTK.

Finansijski instrumenti - FI: Prenosive hartije od vrednosti, instrumenti tržišta novca, jedinice institucija kolektivnog investiranja, finansijski derivati (opcije, fjučersi, svopovi, forvardi...) i drugi instrumenti propisani po ZTK.

Mesto izvršenja naloga: Regulisano tržište, multilateralna trgovačka platforma – MTP, vanberzansko tržište – OTP, u zemlji i inostranstvu.

Regulisano tržište - Višestrani sistem kojim upravlja, odnosno čije poslovanje vodi organizator tržišta koji unutar sistema spaja ili olakšava spajanje ponuda za kupovinu i ponuda za prodaju finansijskih instrumenata više zainteresovanih trećih lica u skladu sa svojim obavezujućim pravilima, na način koji dovodi do zaključenja ugovora u vezi sa finansijskim instrumentima uključenim u trgovanje prema njegovim pravilima, odnosno sistemu, a koji ima dozvolu i redovno posluje u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala.

MTP – Višestrani sistem kojim upravlja investiciono društvo ili organizator tržišta i koji unutar sistema i u skladu sa obavezujućim pravilima povezuje ponude za kupovinu i ponude za prodaju finansijskih instrumenata više zainteresovanih trećih lica na način koji dovodi do zaključenja ugovora u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala.

OTP - Višestrani sistem koji nije regulisano tržište ili MTP, u okviru kog se povezuju ponude za kupovinu i ponude za prodaju obveznica, strukturiranih finansijskih proizvoda, emisionih jedinica ili izvedenih finansijskih instrumenata više zainteresovanih trećih lica, na način koji dovodi do zaključenja ugovora u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala.

OTC - Vanberzansko tržište je decentralizovan sistem sekundarnog trgovanja van regulisanog tržišta, MTP-a i OTP-a

MSP – Mala i srednja preduzeća

Beogradska berza ad Beograd - Berza: pravno lice, odnosno društvo, koje na osnovu dozvole Komisije za hartije od vrednosti obavlja poslove organizatora tržišta na domaćem tržištu u skladu sa ZTK i upravlja, odnosno obavlja delatnost u vezi sa funkcionisanjem regulisanog tržišta i multilateralne trgovačke platforme (MTP).

Komisija za hartije do vrednosti - KHOV: Nezavisna i samostalna organizacije Republike Srbije organizovana kao pravno lice, sa nadležnostima da između ostalog donosi i podzakonska i ostala akta za sprovođenje zakona, daje dozvolu za obavljanje delatnosti investicionim društvima, nadzire i prati njihovo poslovanje, sekundarno trgovanje, odobrava objavljivanje prospekata za javnu ponudu i dr.

Centralni registar, depo i kliring hartija od vrednosti - CRHOV: Pravno lice, sa dozvolom KHOV, koje obavlja poslove vođenja registra finansijskih instrumenata, kliringa i saldiranja transakcija sa finansijskim insitruimentima i druge poslove predviđene zakonom.

PROCEDURA PRUŽANJA USLUGA BANKE

VRSTE POSLOVA BANKE I USLOVI ZA NJIHOVO OBAVLJANJE

Član 1.

Banka poseduje dozvolu za pružanje investicionih i dodatnih usluga na osnovu Rešenja KHOV.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

Vrste poslova koje Banka obavlja na osnovu dozvole KHOV za pružanje investicionih usluga i aktivnosti uključuju:

- Prijem i prenos naloga koji se odnose na na jedan ili više finansijskih instrumenata,
- Izvršavanje naloga za račun klijenata;
- Trgovanje za sopstveni račun;
- Pokroviteljstvo u vezi sa finansijskim instrumentima, odnosno sprovođenje postupka ponude finansijskih instrumenata sa obavezom otkupa;
- Sprovođenje postupka ponude finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa.

Pored navedenih, Banka pruža i dodatne usluge, koje se odnose na:

- Čuvanje i upravljanje finansijskih instrumenata za račun klijenata (kastodi usluge) i sa tim povezane usluge, kao što je administriranje novčanim sredstvima i sredstvima obezbeđenja, izuzev održavanja i vođenja računa hartija od vrednosti iz Glave XIV ZTK,
- Odobravanje kredita ili zajmova investitoru radi zaključenja transakcije sa jednim ili više finansijskih instrumenata kada NLB Komercijalna banka daje kredit ili zajam i uključena je u transakciju;
- Savetovanje u vezi sa strukturom kapitala, poslovnom strategijom i povezanim pitanjima, kao i savetovanje i usluge u vezi sa spajanjem i kupovinom poslovnih subjekata;
- Usluge konverzije stranih valuta u vezi sa pružanjem investicionih usluga;
- Istraživanje i finansijska analiza u oblasti investiranja ili drugi oblici opštih preporuka u vezi sa transakcijama finansijskim instrumentima;
- Usluge u vezi sa pokroviteljstvom;
- Investicione usluge i aktivnosti, kao i i dodatne usluge, koje se odnose na osnov izvedenih finansijskih instrumenata iz tačke 19) podtač. (5), (6), (7) i (10) stava 1 člana 2 ZTK, kada su povezani sa pružanjem investicionih ili dodatnih usluga.

Brokerski poslovi

Član 2.

Obavljanje brokerskih poslova podrazumeva pružanje investicionih usluga klijentu, u smislu prijema naloga za trgovanje finansijskim instrumentima, prijema naloga za prenos finansijskih instrumenata i izvršavanja ovih naloga u ime i za račun klijenta.

Trgovanje finansijskim instrumentima podrazumeva kupovinu i/ili prodaju finansijskih instrumenata utvrđenih zakonom i aktima KHOV, na regulisanim tržištima, multilateralnim trgovačkim platformama i neregulisanom (OTC), na domaćem i inostranim tržištima.

Brokerske poslove Banka obavlja na osnovu Ugovora o pružanju investicionih usluga. Ovaj ugovor se zaključuje sa klijentom u pisanom obliku, pre prijema prvog naloga klijenta.

Ugovorom o pružanju investicionih usluga, Banka i klijent definišu međusobna prava i obaveze i ostale uslove za posredovanje u kupovini ili prodaji finansijskih instrumenata.

Za obavljanje brokerskih poslova elektronskim putem, sa klijentima se zaključuje poseban ugovor kojim se reguliše korišćenje aplikacije NLB trader.

U vezi sa zaključenim ugovorima, Banka i klijenti imaju mogućnost potpisivanja aneksa kojima će regulisati pružanje investicionih i dodatnih usluga koje nisu regulisane prethodno navedenim ugovorima.

Dilerski poslovi

Član 3.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

Dilerski posao je trgovanje korišćenjem sopstvenog kapitala, odnosno u ime i za račun NLB Komercijalne banke, a čiji je rezultat zaključenje transakcija s jednim ili više finansijskih instrumenata.

U obavljanju dilerskih poslova Banka je u obavezi da poštuje:

- Izvršavanje naloga svojih klijenata i drugih ugovornih obaveza prema klijentima, tako da svoje interese i interese povezanih lica ne stavlja ispred interesa klijenata;
- Investicione odluke, odnosno trgovanje u ime i za račun NLB Komercijalne banke vrši se na osnovu instrukcija nadležnog organizacionog oblika NLB Komercijalne banke;
- Mere i postupke propisane ovim Pravilima i ostalim internim aktima, kako u pogledu izvršavanja naloga, tako i u pogledu sprečavanja sukoba interesa.

Poslovi market mejkera

Član 4.

Banka za obavljanje poslova market-mejkera zaključuje Ugovor sa organizatorom tržišta na kome se kotiraju finansijski instrumenti na koje se ovaj ugovor odnosi. Banka se ovim ugovorom obavezuje da na kontinuiranoj osnovi i za sopstveni račun, koristeći sopstveni vlasnički kapital, po cenama koje odredi, ispostavlja naloge kupovine i naloge prodaje za finansijske instrumente na koje se ugovor odnosi, pod uslovima iz ugovora i u skladu sa pravilima organizatora tržišta.

Poslovi agenta emisije

Član 5.

Banka koja vrši usluge u vezi sa ponudom i prodajom finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa, ove poslove obavlja u svojstvu agenta i to:

- Izdavanjem finansijskih instrumenata javnom ponudom;
- Uključivanjem finansijskih instrumenata izdatih javnom ponudom na regulisano tržište i/ili MTP.

Ugovorom sa klijentom u vezi pružanja usluga agenta emisije regulišu se međusobna prava i obaveze klijenta – izdavaoca i Banke i ostali uslovi.

Poslovi pokrovitelja emisije

Član 6.

Pri obavljanju poslova pokrovitelja emisije, Banka organizuje izdavanje finansijskih instrumenata sa obavezom njihovog otkupa od izdavaoca radi dalje prodaje ili sa obavezom otkupa od izdavaoca neprodatih finansijskih instrumenata.

Klijent - izdavalac i Banka međusobna prava i obaveze i ostale uslove regulišu ugovorom.

Otvaranje i vođenje računa finansijskih instrumenata

Član 7.

Banka je dužna da obavesti potencijalnog klijenta o obavezi otvaranja novčanog i računa finansijskih instrumenata.

Za trgovanje na domaćem tržištu, potencijalni klijent novčane račune i račun finansijskih instrumenata može da otvori u NLB Komercijalnoj banci ili kod drugog člana CRHOV, osim u slučaju ispostavljanja naloga za trgovanje finansijskim instrumentima preko aplikacije za elektronsko ispostavljanje naloga, NLB trader, kada se oba računa otvaraju isključivo u NLB Komercijalnoj banci. Potencijalnim klijentima zainteresovanim za trgovanje na

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

inostranom tržištu, račun finansijskih instrumenata i novčani računi otvaraju se isključivo u NLB Komercijalnoj banci.

Ugovorom o otvaranju i vođenju računa finansijskih instrumenata za trgovanje na domaćem i/ili inostranim tržištima Banka i klijent regulišu međusobna prava i obaveze, kao i ostale uslove.

Banka sa klijentom koji stiče akcije ciljnog društva u postupku ponude za preuzimanje akcija, odnosno sa klijentom koji akcije stiče u postupku otkupa sopstvenih akcija, sklapa ugovor o otvaranju i vođenju računa deponovanih finansijskih instrumenata kojim se regulišu međusobna prava i obaveze klijenta i Banke saglasno ZTK, Pravilima poslovanja CRHOV i drugim propisima, kao i ostali uslovi.

Zastupanje akcionara na skupštini

Član 8.

Banka može zastupati svoje klijente na skupštinama akcionarskih društava u skladu sa zaključenim ugovorom, na bazi posebnog punomoćja izdatog od strane klijenta – akcionara koji poseduje akcije sa pravom glasa određenog akcionarskog društva saglasno zakonu, osnivačkom aktu i statutu tog društva.

Banka je dužna da zastupa akcionare na skupštini društva u njihovom najboljem interesu i da akcionare koji su dali punomoćje upozori na sva ograničenja za takvo zastupanje koja proizilaze iz zakona i drugih propisa.

Ostali poslovi korporativne agenture

Član 9.

Ugovor o korporativnoj agenturi Banka zaključuje sa izdavaocem finansijskih instrumenata u skladu sa zakonom, Pravilima poslovanja CRHOV, ovim Pravilima i aktima Berze. Ugovorom o korporativnoj agenturi, Banka se obavezuje da posredstvom CRHOV pruža sledeće usluge u skladu sa zahtevima klijenta:

- Otvaranje i administriranje emisionog i drugih računa klijenta;
- Podnošenje zahteva za dodelu/izmenu identifikacione oznake FI;
- Podnošenje zahteva za upis FI na emisioni račun izdavaoca i prenos na račune zakonitih imalaca;
- Podnošenje zahteva za izdavanje jedinstvene evidencije zakonitih imalaca FI;
- Podnošenje zahteva i preduzimanje drugih radnji u vezi sa isplatom dividendi i drugih prihoda na FI;
- Poništenje dužničkih FI;
- Ispis FI;
- Usklađivanje strukture akcijskog kapitala izdavaoca u vezi sa statusnim promenama;
- Podnošenje zahteva za poništenje izdatih FI;
- Sprovođenje postupka zamene FI;
- Sprovođenje postupka otkupa/otuđenja sopstvenih akcija;
- Otkup akcija od nesaglasnih akcionara;
- Smanjenje i povećanje osnovnog kapitala AD;
- Prinudni otkup akcija;
- Objavljivanje obaveštenja na internet stranici CRHOV.

Banka, istim ugovorima može preuzeti obavezu da posredstvom Berze i KHOV pruža i sledeće usluge u skladu sa zahtevima klijenta:

- Podnošenje zahteva i druge dokumentacije za uključivanje finansijskih instrumenata na regulisano tržište ili MTP;
- Objava izveštaja i obaveštenja koje je klijent dužan da objavljuje u skladu sa zakonom i aktima KHOV na internet stranici organizatora tržišta i Portalu KHOV;
- Podnošenje zahteva za isključenje finansijskih instrumenata sa regulisanog tržišta ili MTP i sprovođenje drugih radnji u skladu sa pravilima i drugim opštim aktima organizatora tržišta;

- Podnošenje zahteva za odobrenje ponude za preuzimanje akcija u skladu sa važećim aktima KHOV;
- Podnošenje zahteva KHOV za odobrenje statusa kvalifikovanog investitora;
- Podnošenje zahteva KHOV za pribavljanje mišljenja,
- Registracija i/ili ispis (poništenje) finansijskog instrumenta – pravo na sticanje udela,
- Ostale poslove po zahtevu klijenata.

NAČELA SIGURNOG I DOBROG POSLOVANJA

Član 10.

Organizacioni deo NLB Komercijalne banke - Sektor za kontrolu usklađenosti poslovanja i bezbednost (Compliance) internim aktima definiše osnovna načela i pravila poželjnog profesionalnog ponašanja.

Poštovanje odredbi internih akata je preduslov za obavljanje poslovnih aktivnosti, a suprotno ponašanje predstavlja povredu radne obaveze. Odgovornost za primenu imaju svi zaposleni u NLB Komercijalnoj banci, članovi organa upravljanja i lica angažovana po osnovu ugovora za obavljanje poslova iz nadležnosti NLB Komercijalne banke.

Zaposleni su dužni da identifikuju, prate i isključe potencijalne sukobe interesa i imaju dužnost da poštuju interna pravila o obelodanjivanju tih aktivnosti, funkcija ili uključenosti u poslovne aktivnosti i druge okolnosti koje mogu da predstavljaju sukob interesa, što je način da se adekvatno upravlja ili da se spreče potencijalne negativne posledice sukoba interesa na transparentan, etički i fer način.

POLITIKA ČUVANJA PODATAKA I POSLOVNA TAJNA

Član 11.

U pružanju i obavljanju investicionih usluga i aktivnosti, postupa se sa dužnom pažnjom i poštuje poverljivost prikupljenih podataka o klijentima.

Shodno propisima i aktima NLB Komercijalne banke, svi zaposleni su dužni da kao poslovnu tajnu čuvaju:

- Podatke o klijentu, stanju i prometu na računima;
- Podatke o investicionim uslugama i aktivnostima koje se obavljaju za klijenta;
- Druge podatke i činjenice koje saznaju prilikom pružanja usluga.

Navedene informacije zaposleni NLB Komercijalne banke ne sme da koristi, odaje trećim licima, niti im omogući korišćenje ovih informacija.

Ove informacije mogu se staviti na uvid i saopštiti trećim licima samo u sledećim slučajevima:

- Uz pisanu saglasnost klijenta;
- Prilikom nadzora, odnosno na zahtev KHOV, CRHOV ili organizatora tržišta;
- Na osnovu naloga suda;
- Na osnovu naloga organa koji se bavi sprečavanjem pranja novca i finansiranja terorizma;
- Na osnovu naloga drugog nadležnog državnog organa.

Obaveza čuvanja poslovne tajne traje i posle prestanka vršenja funkcije, odnosno radnog odnosa u NLB Komercijalnoj banci.

UPRAVLJANJE SUKOBOM INTERESA

Pojam, mere i radnje upravljanja sukobom interesa

Član 12.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

Banka je dužna da svoje poslovanje organizuje u skladu sa važećim internim aktima NLB Komercijalne banke o upravljanju sukobom interesa i Pravilnikom o upravljanju sukobu interesa Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd (u daljem tekstu: Pravilnik Banke o upravljanju sukobom interesa).

Pravilnik o upravljanju sukobom interesa Banke je sastavni deo ovih Pravila, dostupan na sajtu Banke www.nlbkb.rs, kao i u prostorijama Banke i ekspoziturama ovlašćenim za obavljanje poslova sa hartijama od vrednosti.

Organizaciona struktura za obavljanje poslova Banke

Član 13.

Unutrašnjom organizacionom strukturom NLB Komercijalne banke obezbeđeno je:

- Pravilno obavljanje i odvojenost pojedinih poslova sa finansijskim instrumentima;
- Definisanje procesa rada, odvojenost zaduženja i razgraničenje odgovornosti zaposlenih koji izvršavaju naloge za račun klijenata;
- Podela dužnosti, nadležnosti i odgovornosti zaposlenih, na način kojim se sprečava sukob interesa;
- Adekvatna informisanost o svim procedurama koje su predmet primene;
- Sprovođenje unutrašnje kontrole;
- Adekvatno čuvanje i arhiviranje poslovne dokumentacije i podataka.

Investicione usluge i aktivnosti obavljaju se u zasebnoj organizacionoj jedinici NLB Komercijalne banke - Odeljenju za brokerske, depozitarne i kastodi poslove, u Službi za brokersko dilerske poslove i u ovlašćenim ekspoziturama NLB Komercijalne banke.

Izuzetno, u okviru iste organizacione jedinice, dozvoljeno je obavljanje aktivnosti u vezi sa poslovima ponude i prodaje finansijskih instrumenata sa i bez obaveze otkupa (agent i pokrovitelj emisije).

Izvršavanje dilerskih naloga obavlja se u okviru organizacione jedinice NLB Komercijalne banke - Odeljenju za brokerske, depozitarne i kastodi poslove, u Službi za brokersko dilerske poslove, uz ispunjenje zakonom predviđenih uslova da se:

- Odluke o dilerskom trgovanju ne donose u okviru te organizacione jedinice;
- Dilersko trgovanje nije dominantna investiciona usluga NLB Komercijalne banke, odnosno, prihodi po osnovu te usluge su manji od 20% ukupnog prihoda.

Postupanje sa nalogima klijenata

Član 14.

Banka postupa sa nalogima klijenata u skladu sa Pravilnikom o izvršavanju naloga Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd (u daljem tekstu: Pravilnik o izvršavanju naloga Banke).

Banka je u obavezi da za sve svoje klijente naloge izvršava brzo, pošteno i efikasno, obezbeđujući svim klijentima jednak tretman. Prilikom pružanja usluga posredovanja, primanja i prosleđivanja naloga na realizaciju, Banka će uvek postupati sa pažnjom dobrog domaćina i nastojati da zaštiti interese klijenta na adekvatan način.

Kada Banka trguje sa finansijskim instrumentima za sopstveni račun, dužna je da u potpunosti postupa u skladu sa odredbama ovih Pravila, odnosno, da na isti način tretira postupanje sa nalogom za sopstveni račun, poštujući mere za upravljanje sukobom interesa.

Banka neće zloupotrebiti informacije u vezi sa primljenim nalogima klijenata i preduzeće sve razumne mere u cilju sprečavanja zloupotrebe takvih informacija.

Banka je dužna da klijentu, na njegov zahtev, pokaže podatke iz kojih je vidljivo da je nalog klijenta izvršen u skladu sa ovim Pravilima, odnosno u skladu sa izričito definisanim nalogom klijenta.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

Banka prima samo one naloge klijenata koji sadrže podatke o bitnim elementima posla koji bi se prihvatom naloga trebao izvršiti i za koje se ne dovodi u sumnju da su upućeni od klijenta.

Ukoliko Banka primi nejasan ili nepotpun nalog, ima pravo da traži izmenu ili dopunu naloga od klijenta, odnosno može odgoditi postupanje po primljenom nalogu klijenta sve dok ne reši nejasnoće.

Pri sprovođenju naloga klijenta, ispunjavaju se sledeći uslovi:

- 1) Obezbeđuje se da se nalozi izvršeni za račun klijenata bez odlaganja i ispravno evidentiraju i alociraju;
- 2) Izvršavaju se inače uporedivi nalozi klijenta prema sledu prihvatanja naloga i bez odlaganja, osim ako to onemogućuju karakteristike naloga ili preovlađujući tržišni uslovi ili ako interesi klijenta zahtevaju drugačije postupanje;
- 3) bez odlaganja se izveštavaju mali investitori o svim bitnim poteškoćama koje su relevantne za uredno izvršavanje naloga čim za njih saznaju.

Ako je odgovorna za nadgledanje ili organizaciju namirenja izvršenog naloga, Banka preduzima sve razumne mere kako bi se obezbedilo da se svi finansijski instrumenti ili novčana sredstva klijenta, primljeni za namirenje tog izvršenog naloga, blagovremeno i uredno isporuče na račun odgovarajućeg klijenta.

Banka ne sme zloupotrebiti informacije u vezi s neizvršenim naložima klijenata i preduzima sve opravdane mere kako bi sprečila da relevantna lica Banke zloupotrebe takve informacije.

Insajderske informacije

Član 15.

Insajderske informacije obuhvataju sledeće vrste informacija:

- 1) informacije o tačno određenim činjenicama koje nisu objavljene, odnose se direktno ili indirektno na jednog ili više izdavalaca finansijskih instrumenata ili na jedan ili više finansijskih instrumenata, a koje bi, da su objavljene, verovatno imale značajan uticaj na cenu tih finansijskih instrumenata ili na cenu povezanih izvedenih finansijskih instrumenata;
- 2) u vezi sa izvedenim finansijskim instrumentima na robu informacije o tačno određenim činjenicama koje nisu objavljene, odnose se direktno ili indirektno na jednog ili više takvih izvedenih finansijskih instrumenata ili na ugovore za robu na spot tržištu, a koje bi, da su objavljene, verovatno imale značajan uticaj na cenu tih izvedenih finansijskih instrumenata ili povezanih ugovora za robu na spot tržištu i ako se opravdano očekuje da se takve informacije objave ili postoji obaveza objave u skladu sa odredbama zakona ili podzakonskih akata, tržišnim pravilima, ugovorima, praksom ili običajima na relevantnim tržištima robnih izvedenih finansijskih instrumenata ili na spot tržištima robe;
- 3) za lica zadužena za izvršavanje naloga u vezi sa finansijskim instrumentima, insajderske informacije su i informacije o tačno određenim činjenicama dobijene od klijenta u vezi sa budućim naložima klijenta, odnose se direktno ili indirektno na jednog ili više izdavalaca finansijskih instrumenata ili na jedan ili više finansijskih instrumenata, a koje bi, da su objavljene, verovatno imale značajan uticaj na cene tih finansijskih instrumenata, cenu povezanih ugovora za robu na spot tržištu ili na cenu povezanog izvedenog finansijskog instrumenta.

Insajderske informacije u smislu stava 1. ovog člana su informacije o tačno određenim činjenicama ako se njima ukazuje na niz okolnosti koje postoje ili za koje razumno može da se očekuje da će postojati, odnosno na događaj koji se dogodio ili se razumno može očekivati da će se dogoditi, kada su dovoljno konkretne da omoguće zaključivanje o uticaju tog niza okolnosti ili događaja na cene finansijskih instrumenata, povezanog izvedenog finansijskog instrumenta ili povezanih ugovora za robu na spot tržištu.

Zabranjeno je svakom licu koje poseduje insajdersku informaciju da tu informaciju upotrebi neposredno ili posredno pri sticanju, otuđenju i pokušaju sticanja ili otuđenja za sopstveni račun ili za račun trećeg lica, finansijskih instrumenata na koje se ta informacija odnosi.

Zloupotrebe na tržištu

Član 16.

U skladu sa pravilnicima KHOV o postupcima koji se mogu smatrati manipulacijom na tržištu, postupcima za sprečavanje i otkrivanje zloupotreba na tržištu i prijavljivanju sumnjivih transakcija i Pravilnikom Službe za brokersko dilerske poslove o otkrivanju i sprečavanju zloupotreba na tržištu i internim aktima NLB Komercijalne banke navedene su okolnosti koje utiču na procenu da li je došlo do zloupotrebe na tržištu, koje same po sebi ne znače da se u konkretnom slučaju radi o zloupotrebama na tržištu, niti se podrazumeva suprotno ako neka činjenica ili događaj nije naveden, već se prilikom procene postojanja zloupotreba na tržištu procenjuju specifične okolnosti svakog pojedinačnog slučaja i uređen je postupak uspostavljanja mehanizma za otkrivanje i sprečavanje zloupotreba na tržištu kapitala kao i obavezno postupanje Banke prilikom odbijanja naloga i prijave sumnjive transakcije.

Prilikom utvrđivanja okolnosti koje se mogu smatrati zloupotrebom na tržištu, Banka ima pravo da se oslanja na sopstvene informacije, kao i na informacije koje dobije od svojih klijenata ili potencijalnih klijenata, osim ukoliko ne poseduje saznanje, odnosno treba da poseduje saznanje da su takve informacije očigledno zastarele, netačne ili nepotpune.

Podzakonskim aktima KHOV regulisano je obavezno postupanje u slučaju odbijanja naloga zbog sumnje da bi ispostavljanjem naloga bila izvršena zloupotreba na tržištu.

Preporuke

Član 17.

Kada NLB Komercijalna banka izrađuje i/ili za izradu priprema investiciono istraživanje i analizu koja je namenjena ili je verovatno da će biti dostavljena klijentima NLB Komercijalne banke ili javnosti, NLB Komercijalna banka mora da osigura sprovođenje sledećih mera:

- Finansijski analitičari i druga relevantna lica ne smeju obavljati lične transakcije ili trgovati finansijskim instrumentima na koje se odnosi investiciono istraživanje, niti bilo kojim povezanim finansijskim instrumentom, kada imaju saznanje o verovatnom izboru momenta objavljivanja/upućivanja ili o sadržaju tog investicionog istraživanja, koje nije javno dostupno ili nije dostupno klijentima. Isto tako, u ovakvim slučajevima ne smeju trgovati u ime i/ili za račun bilo kog drugog lica, uključujući i NLB Komercijalnu banku. Izuzetak od ove zabrane je ispostavljanje samoinicijativnog naloga klijenta ili ispostavljanje naloga u svojstvu market mejkera;
- U okolnostima koje nisu obuhvaćene prethodnom tačkom, finansijski analitičari i druga relevantna lica uključena u izradu investicionog istraživanja, ne smeju da preduzimaju lične transakcije sa finansijskim instrumentom na koji se investiciono istraživanje odnosi ili sa njim povezanim finansijskim instrumentom, suprotno trenutnim preporukama, osim u izuzetnim okolnostima sa posebnim odobrenjem NLB Komercijalne banke.

Banka u okviru obavljanja poslova pružanja investicionih usluga, na zahtev klijenata ili na ličnu inicijativu, može davati preporuke u vezi obavljanja jedne ili više transakcija finansijskim instrumentima. Ove preporuke predstavljaju istraživanje ili druge informacije kojima se izričito ili prećutno preporučuje ili predlaže strategija ulaganja u pogledu jednog ili više finansijskih instrumenata, odnosno izdavalaca finansijskih instrumenata, uključujući svako mišljenje o trenutnoj ili budućoj vrednosti i ceni tih instrumenata namenjenih distribucionom kanalu ili javnosti.

U svojstvu davaoca preporuke, Banka ima obavezu da u svakoj preporuci, na jasan i vidljiv način navede identitet lica odgovornog za njenu izradu, a posebno ime i naziv radnog mesta lica koje je pripremila preporuku, naziv i sedište pravnog lica odgovornog za predmetnu preporuku i podatak o tome koje je telo nadležno za njen nadzor.

U svojstvu davaoca preporuke, Banka je dužna da obezbedi da su:

- Činjenice jasno različite u odnosu na tumačenja, procene, mišljenja i ostale vrste nečinjeničnih informacija;
- Svi izvori pouzdani, odnosno kada postoji ikakva sumnja u pouzdanost izvora, da je to jasno navedeno;
- Sva predviđanja, prognoze i ciljane cene jasno označeni kao takvi i da su navedene značajne pretpostavke na kojima se iste zasnivaju;
- Jasno i vidljivo istaknute informacije o sopstvenim interesima i sukobu interesa, kao što su:
  - 1) Značajno učešće u kapitalu koji postoji između NLB Komercijalne banke ili povezanog pravnog lica sa jedne i izdavaoca na kog se preporuka odnosi, sa druge strane;
  - 2) Druge značajne finansijske interese koje NLB Komercijalna banka ili povezano pravno lice imaju u odnosu na izdavaoca;
  - 3) Izjavu da je Banka ili povezano pravno lice NLB Komercijalne banke, market mejker izdavaoca, kada je to primenljivo;
  - 4) Izjavu da je Banka ili povezano pravno lice NLB Komercijalne banke, tokom prethodnih 12 meseci pružilo investicione usluge u vezi sa bilo kojom objavljenom ponudom finansijskih instrumenata izdavalaca;
  - 5) Izjavu da je Banka ili povezano pravno lice NLB Komercijalne banke, u nekom drugom sporazumu sa izdavaocem koji se odnosi na pružanje usluga investicionog bankarstva, osim ako bi to značilo objavljivanje poverljivih informacija, a da je sporazum bio na snazi tokom prethodnih 12 meseci ili je tokom istog vremenskog perioda doveo do plaćanja naknade ili obećanja da će naknada biti plaćena;
  - 6) Izjavu da je Banka ili povezano pravno lice stranka sporazuma sa izdavaocem koja se odnosi na izradu preporuke.

Ukoliko Banka u svojstvu davaoca preporuke distribuira preporuku koju je izradila treća strana, to radi na sopstvenu odgovornost i na preporuci mora na jasan i vidljiv način da istakne svoj identitet. Ako Banka ovu preporuku značajno izmeni, dužna je da jasno i detaljno istakne tu izmenu, u skladu sa relevantnim propisima koji regulišu ovu oblast, a ako pak, distribuira sažetu preporuku koju je izradila treća strana, dužna je da obezbedi da takva preporuka bude jasna i da ne dovodi u zabludu, kao i da upućuje na originalni dokument i mesto gde javnost može direktno i jednostavno da pristupi obelodanjivanjima koja se odnose na taj dokument, sve dok su te informacije dostupne javnosti.

Opšte informacije u cilju upoznavanja zainteresovanih lica sa pravilima i principima rada Banke, regulatornih organa i tehnikom funkcionisanja tržišta nemaju karakter savetodavnih usluga.

Banka ima obavezu da tromesečno objavljuje učešće NLB Komercijalne banke u kapitalu svih preporuka koje glase «kupiti», «držati», «prodati» ili ekvivalentne izraze, kao i učešće u kapitalu izdavaoca koji odgovara svakoj od kategorija kojima je Banka pružala usluge tokom prethodnih 12 meseci.

Značajno učešće u kapitalu podrazumeva situacije u kojima Banka kao davalac preporuke ili svako povezano lice NLB Komercijalne banke ima učešće u kapitalu izdavaoca, na kog se preporuka odnosi, veće od 1% akcijskog kapitala, kao i kada izdavalac na kog se preporuka Banke odnosi ima učešće u kapitalu veće od 1% akcijskog kapitala NLB Komercijalne banke ili sa njim povezanog lica.

Interna kontrola

Član 18.

Poslove interne kontrole u Banci obavlja zaposleni koji je imenovan za obavljanje kontrolnih procesa. Internim aktom Banke predviđene su kontrolne aktivnosti i mere koje se, pored kontrole redovnog toka poslovanja Banke, posebno odnose na:

- Proveru adekvatnog informisanja relevantnih lica Banke o zabranjenim aktivnostima u postupku pružanja investicionih i dodatnih usluga,

- Kontrolu uspostavljenih mehanizama za upravljanje sukobom interesa u Banci,
- Praćenje, vođenje, čuvanje i ažuriranje podataka o investicionim i dodatnim uslugama, u vezi sa kojim je došlo, odnosno može doći do sukoba interesa;
- Kontrolu obavljanja ličnih transakcija i vođenje evidencije o ličnim transakcijama relevantnih lica Banke;
- Otkrivanje i sprečavanje zloupotreba na tržištu kapitala i prijava sumnjivih transakcija,
- Praćenje i vršenje redovne procene primerenosti i efikasnosti mera i postupaka predviđenih internim aktima Banke sa ciljem minimiziranja rizika neusklađenosti poslovanja sa relevantnim propisima.

Zaposleni koji obavlja kontrolne aktivnosti u Banci ne sme biti uključen u obavljanje usluga ili aktivnosti koje su predmet kontrole.

MEĐUSOBNA PRAVA I OBAVEZE BANKE I KLIJENATA

Obaveze klijenata

Član 19.

Banka ima pravo da zahteva, a klijent je dužan da, pre uspostavljanja poslovne saradnje i pružanja usluga Banci omogući da izvrši identifikaciju u skladu sa procedurama NLB Komercijalne banke, odnosno dostavi identifikaciona dokumenta i učini dostupnim sledeće podatke:

- Ime i prezime/naziv, adresu, odnosno sedište klijenta;
- Matični broj (JMBG/MB) ili drugi identifikacioni broj za strana pravna ili fizička lica;
- Poreski identifikacioni broj (PIB) za domaće pravno lice i (TIN) za strano pravno i fizičko lice;
- Broj novčanog računa i naziv banke kod koje se račun vodi;
- Broj računa finansijskih instrumenata;
- Podatke potrebne za kategorizaciju klijenta;
- Podatke neophodne za procenu podobnosti usluga i finansijskih instrumenata prilikom pružanja usluga investicionog savetovanja ili upravljanja portfeljom;
- Druge podatke koji su neophodni za izvršenje posla, u skladu sa propisima.

Tokom korišćenja usluga Banke i trajanja poslovne saradnje klijent je dužan da:

- Blagovremeno izveštava Banku o nastalim promenama bitnim za održavanje poslovnog odnosa;
- Poštuje zakonske i podzakonske odredbe kojima je regulisano trgovanje finansijskim instrumentima;
- Poštuje sve propise o zabrani vršenja zloupotreba na tržištu;
- Poštuje propise o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma;
- Blagovremeno i o roku izmiruje sve finansijske obaveze prema Banci;
- Dostavi instrument obezbeđenja ukoliko su isti predviđeni ugovorom;
- Stavi na raspolaganje finansijske instrumente i novčana sredstva potrebna za zaključenje, realizaciju i saldiranje transakcije;
- Izvršava i druge obaveze preuzete prilikom uspostavljanja poslovne saradnje sa Bankom, u skladu sa zakonom, ovim Pravilima i drugim internim aktima NLB Komercijalne banke.

Obaveze Banke

Član 20.

Banka klijentima i potencijalnim klijentima, pre uspostavljanja poslovnog odnosa i pružanja usluga, putem internet stranice, pruža informacije sadržane u:

- Pravilima i procedurama poslovanja Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd;

- Informacijama za klijente o investicionim i dodatnim uslugama Banke – dokumentu koji čini sastavni deo Pravila (u daljem tekstu: Prilog 1 Pravila);
- Pravilniku o tarifama naknada Banke (u daljem tekstu: Tarifnik);
- Pravilniku o kategorizaciji klijenata Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd (u daljem tekstu: Pravilnik o kategorizaciji);
- Pravilniku o upravljanju sukobom interesa u Službi za brokersko dilerske poslove (u daljem tekstu: Pravilnik Banke o upravljanju sukobom interesa);
- Pravilniku o izvršavanju naloga klijenata Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd (u daljem tekstu: Pravilnik o izvršavanju naloga);
- Pravilniku Službe za brokersko dilerske poslove o otkrivanju i sprečavanju zloupotrebe na tržištu kapitala (u daljem tekstu: Pravilnik o otkrivanju i sprečavanju zloupotrebe na tržištu kapitala).

Obaveza Banke je da izmene navedenih akata učini dostupnim klijentima u roku od 7 dana pre početka primene tih izmena. Uspostavljanje poslovne saradnje kao i nastavak ranije uspostavljenog poslovnog odnosa sa klijentima nakon navedenog roka, smatra se prihvatanjem primene navedenih izmena, bez obaveze zaključenja aneksa na prethodno zaključene ugovore.

Pre zaključivanja transakcija kojima se finansiraju hartije od vrednosti, a koje se odnose na finansijske instrumente koje Banka drži za račun malog investitora ili pre nego što se na drugi način koriste takvi finansijski instrumenti, Banka je dužna da blagovremeno, pre korišćenja navedenih instrumenata, klijentu dostavi (malom investitoru obavezno pisanim putem), jasne, potpune i tačne podatke o obavezama i odgovornostima Banke u pogledu korišćenja finansijskih instrumenata, uključujući uslove za njihovo vraćanje klijentu, kao i o rizicima koje oni uključuju.

Informacije koje se pružaju klijentima, obavezno sadrže informacije koje se odnose na okolnosti značajne za donošenje odluka klijenata u vezi sa uslugama koje obavlja Banka u kojima se može pojaviti sukob interesa. Ove informacije se klijentu daju pre uspostavljanja poslovnog odnosa sa Bankom. Tom prilikom, klijent se upoznaje i sa obavezom Banke da:

- Prilikom pružanja investicionih usluga klijentima, stavlja interese svojih klijenata ispred interesa NLB Komercijalne banke i da posluje pravično, pošteno i profesionalno, u skladu sa najboljim interesima klijenata;
- Klijenta upozna sa mogućim vrstama i izvorima sukoba interesa i ukaže na deo u ovim Pravilima koji sadrži odredbe o upravljanju sukobom interesa u Banci kao i na odredbe Pravilnika Banke o upravljanju sukobom interesa;
- Podatke o klijentu, stanju i prometu na računima klijenata, podatke o investicionim uslugama i aktivnostima koje obavlja za klijente i druge podatke i činjenice do kojih dolazi u postupku pružanja investicionih i dodatnih usluga za klijenta, čuva kao poslovnu tajnu NLB Komercijalne banke;
- Prima i izvršava naloge klijenata za kupovinu/prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa ovim Pravilima, odnosno da ima pravo da odbije izvršenje naloga klijenata kojima bi bile prekršene odredbe ZTK, podzakonskih akata KHOV, ZSPNIFT ili počinjeno krivično delo;
- Obezbedi zaštitu finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenta, u skladu sa ovim Pravilima;
- Izvršava i druge obaveze preuzete ugovorom zaključenim sa klijentom u skladu sa ZTK, aktima KHOV, ovim Pravilima i drugim internim aktima Banke.

Upućivanje informacija, klijentima, koje sadrže pokazatelje ranijih rezultata finansijskog instrumenta, indeksa ili usluge, dozvoljeno je samo ukoliko pokazatelji ranijih rezultata nisu najznačajniji elementi takve komunikacije i uključuju rezultate za prethodnih 5 godina ili za ceo period (u kome je finansijski instrument bio dostupan, indeks objavljen, a usluga pružena), tako da taj period može biti duži, ali ne kraći od 12 meseci. Ove informacije moraju sadržati jasno upozorenje da raniji rezultati nisu pouzdan pokazatelj budućih rezultata, kao i podatak o tome da je objavljeni rezultat zasnovan na bruto principu. Ukoliko se rezultat oslanja na podatke denominovane u stranoj valuti, valuta mora biti jasno iskazana, zajedno sa upozorenjem da rezultat može biti drugačiji usled promena deviznog kursa.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

Informacije koje uključuju ili se odnose na simulirane rezultate iz ranijeg perioda mogu biti upućene klijentima samo ukoliko je simulirani raniji rezultat zasnovan na stvarnom ranijem rezultatu, a ispunjeni su uslovi predviđeni za upućivanje informacija koje sadrže pokazatelje ranijih rezultata finansijskog instrumenta, indeksa ili usluge.

Kada Banka upućuje klijentima i potencijalnim klijentima informacije koje se odnose na poseban poreski tretman, dužna je da jasno istakne da isti zavisi od pojedinačnog slučaja svakog klijenta, kao i da postoji mogućnost budućih promena.

Pre uspostavljanja poslovne saradnje, Banka, prilikom popunjavanja Upitnika za kategorizaciju klijenata, upoznaje klijente sa kategorijom u koju su razvrstani (mali ili profesionalni investitor), nivou zaštite i pravu klijenta da traži promenu kategorizacije.

U skladu sa opštim uslovima poslovanja NLB Komercijalne banke, Banka ima diskreciono pravo da, nakon popunjavanja Upitnika, odbije uspostavljanje poslovne saradnje sa klijentom.

UGOVORI SA KLIJENTIMA

Član 21.

Banka pruža klijentima usluge na osnovu ugovora zaključenog u pisanom obliku na papiru ili na nekom drugom trajnom nosaču podataka. Međusobna prava i obaveze regulisana ovim ugovorom mogu biti navedena i upućivanjem na druga dokumenta i akta NLB Komercijalne banke, dostupna klijentu.

Pisanim ugovorom utvrđuju se bitna prava i obaveze strana i on uključuje sledeće:

- 1) opis usluga i zavisno od slučaja, prirodu i obim investicionih saveta koji se pružaju;
- 2) prava i obaveze ugovornih strana, pri čemu ista mogu biti utvrđena pozivanjem na druga dokumenta koja su dostupna klijentu;
- 3) u slučaju usluga upravljanja portfoliom, vrste finansijskih instrumenata koji se mogu kupiti i prodati i vrste transakcija koje se mogu izvršiti za račun klijenta, kao i sve zabranjene instrumente ili transakcije;
- 4) opis glavnih svojstava svih investicionih usluga iz člana 2. stav 1. tačka 3) podtačka (1) ZTK koje se pružaju, uključujući, ako je to primenjivo, ulogu Banke u pogledu korporativnih delatnosti u vezi s instrumentima klijenta i uslovima prema kojima će transakcije finansiranja hartija od vrednosti, koje uključuju hartije od vrednosti klijenta, ostvariti povraćaj za klijenta;
- 5) ostale uslove pod kojima Banka pruža usluge klijentu;
- 6) izjavu klijenta da je upoznat sa sadržajem internih akata Službe za brokersko dilerske poslove: Pravila sa Prilogom 1 Pravila, Pravilnikom o kategorizaciji klijenata, Pravilnikom o izvršavanju naloga klijenata, Pravilnikom o upravljanju sukobom interesa, Pravilnikom o otkrivanju i sprečavanju zloupotreba na tržištu kapitala i Tarifnikom, pre zaključenja ugovora,
- 7) izjavu da su mu pre uspostavljanja poslovne saradnje uručeni obrasci NLB Komercijalne banke neophodni za uspostavljanje poslovnog odnosa sa klijentom.

Banka sa klijentima zaključuje sve vrste ugovora koji su propisani zakonima, aktima KHOV i ovim Pravilima.

Kada Banka prima naloge klijenata, ugovorne strane su klijent i Banka.

Sadržaj investicionih istraživanja i finansijskih analiza koji može biti dostupan klijentima sa kojima je potpisan ugovor, nikako ne predstavlja izričitu ili prećutnu preporuku, niti investicioni savet u smislu davanja preporuka za finansijske instrumente, povodom transakcija, proizvoda ili investicionih ciljeva klijenata ili trećih lica.

Klijent preuzima potpunu odgovornost u vezi sa svim odlukama i transakcijama na svojim novčanim i računima finansijskih instrumenata i saglasan je da Banka nije direktno niti indirektno odgovorna za bilo koju odluku o ulaganju i raspolaganju imovinom koju klijent donese.

Ugovor na daljinu

Član 22.

Internim aktima NLB Komercijalne banke regulisano je, u skladu sa Zakonom o zaštiti korisnika finansijskih usluga, zaključivanje ugovora na daljinu.

Banka ne pruža usluge zaključivanja ugovora na daljinu.

Ugovor o pružanju investicionih usluga

Član 23.

Ugovorom o pružanju investicionih usluga, koji Banka zaključuje sa klijentima, uređuje se:

- Prijem i prenos naloga za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata i izvršavanje naloga za račun klijenta;
- Prava i obaveze ugovornih strana, s tim što ova prava i obaveze mogu biti navedena i upućivanjem na druga dokumenta i akta Banke i NLB Komercijalne banke, dostupna klijentu;
- Ostali uslovi pod kojima Banka pruža usluge klijentu.

Banka je dužna da:

- 1) pre zaključenja ugovora sa klijentom omogućiti klijentu uvid u:
  - Pravila i procedure poslovanja Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd sa Prilogom 1;
  - Tarifnik;
  - Pravilnik o kategorizaciji;
  - Pravilnik Banke o upravljanju sukobom interesa;
  - Pravilnik o izvršavanju naloga;
  - Pravilnik o otkrivanju i sprečavanju zloupotrebe na tržištu kapitala.

a malom investitoru posebno da pruži informacije propisane ovim Pravilima, kao i da obavesti klijenta o svakoj promeni tih akata u roku od sedam (7) dana pre početka primene izmena;
- 2) obavesti klijenta putem trajnog nosača podataka o kategoriji u koju je razvrstan (profesionalni ili mali investitor), nivou zaštite interesa i pravu klijenta da zatraži razvrstavanje u drugu kategoriju u skladu sa ovim Pravilima i Pravilnikom o kategorizaciji, kao i o svim promenama nivoa zaštite koje proizilaze iz takve odluke;
- 3) prima i izvršava naloge klijenata za kupovinu/prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa ovim Pravilima i Pravilnikom o izvršavanju naloga ili da odbije izvršenje naloga klijenata kojima bi bile prekršene odredbe zakona ili učinjeno krivično odnosno drugo delo kažnjivo po zakonu;
- 4) izradi profil klijenta radi ocene podobnosti usluga i finansijskih instrumenata za klijenta, odnosno da upozna klijenta da Banka nema obavezu izvršiti takvu ocenu u skladu sa ZTK i ovim Pravilima;
- 5) proveri, odnosno obezbedi da relevantna lica Banke budu obavestena o propisanim zabranama manipulacije i zloupotrebe insajderskih ili povlašćenih informacija, kao i o drugim pravilima poslovnog ponašanja u poslovanju sa klijentima;
- 6) obezbedi zaštitu finansijskih instrumenata i novčanih sredstava klijenta, u skladu sa ovim Pravilima;
- 7) obavestava klijenta o postojanju sukoba interesa između klijenta i relevantnih lica Banke ili između klijenata međusobno, a koji je od značaja za donošenje investicione odluke klijenta;
- 8) čuva podatke o klijentu, kao poslovnu tajnu;

- 9) izvršava i druge obaveze preuzete ugovorom zaključenim sa klijentom u skladu sa ZTK, aktima KHOV, ovim Pravilima i drugim internim aktima Banke.

Prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa klijent popunjava Upitnik za kategorizaciju klijenata, na osnovu kog Banka vrši razvrstavanje klijenata na male ili profesionalne, u skladu sa ZTK.

Kada Banka pruža druge investicione usluge, dužna je da zatraži od klijenta ili potencijalnog klijenta, podatke o njegovom znanju i iskustvu u investicionoj oblasti, u pogledu određenog finansijskog instrumenta ili usluge koja se nudi ili traži, kako bi moglo da proceni u kojoj meri su predviđena investiciona usluga ili finansijski instrument primeren za klijenta.

U slučaju kada Banka smatra da, na osnovu podataka koje je dobila od klijenta, neki proizvod ili usluga nije primeren za klijenta ili potencijalnog klijenta, o tome je dužna da ga upozori, a ovo upozorenje se može dostavljati u standardnoj formi.

U slučaju kada klijent ili potencijalni klijent odluči da ne pruži tražene informacije ili kada ne pruži dovoljno informacija o svom znanju i iskustvu, Banka je dužna da upozori klijenta ili potencijalnog klijenta da ne može utvrditi da li su za njega određeni proizvod ili usluga odgovarajući, a ovo upozorenje se može dostavljati u standardnoj formi.

Banka ima pravo da se osloni na informacije koje su mu dostavili klijenti ili potencijalni klijenti, osim ako je svesno ili treba biti svesno da su te informacije očigledno zastarele, netačne ili nepotpune.

Banka preduzima razumne mere kako bi osiguralo pouzdanost prikupljenih informacija o svojim klijentima ili potencijalnim klijentima. Te mere uključuju, ali nisu ograničene na sledeće:

- 1) osigurati da su klijenti svesni važnosti dostavljanja tačnih i ažuriranih informacija;
- 2) osigurati da su svi alati, kao što su alati za profilisanje kod procene rizika ili alati za procenu znanja i iskustva klijenta, koji se koriste u postupku procene primerenosti, svrsishodni i prikladno osmišljeni za upotrebu na klijentima, te da su sva ograničenja utvrđena i primereno ublažena tokom postupka procene primerenosti;
- 3) osigurati da su pitanja iz postupka lako razumljiva klijentima i da se njima može tačno shvatiti koji su ciljevi i potrebe klijenta i informacije potrebne za implementaciju procene primerenosti;
- 4) prema potrebi preduzeti mere za osiguranje doslednosti informacija o klijentu, na primer proveravanjem ima li očigledno netačnih podataka u informacijama koje su dostavili klijenti.

Bez obaveze pribavljanja informacija ili ocene, Banka može pružati klijentima investicione usluge koje se sastoje samo od izvršenja ili prijema i prenosa naloga klijenata sa ili bez dodatnih usluga, izuzev odobravanja kredita ili zajmova investitoru radi zaključenja transakcije sa jednim ili više finansijskih instrumenata kada NLB Komercijalna banka daje kredit ili zajam i uključena je u transakciju, a kredit ili zajam se ne sastoje od postojećih kreditnih limita zajmova, tekućih računa i prekoračenja po računima klijenata, ako su ispunjeni svi sledeći uslovi:

- 1) navedene usluge se odnose na jedan od sledećih finansijskih instrumenata:
  - (1) akcije uključene u trgovanje na regulisanom tržištu ili ekvivalentnom tržištu u trećoj državi ili MTP-u, ako se radi o akcijama društava, koje nisu ni akcije u alternativnim investicionim fondovima, ni akcije u koje je ugrađen izveden finansijski instrument;
  - (2) obveznice ili drugi oblici sekjuritizovanog duga uključeni u trgovanje na regulisanom tržištu ili na ekvivalentnom tržištu treće države ili na MTP-u, izuzev onih u koje je ugrađen izveden finansijski instrument ili koji su strukturirani na način da klijentu otežava razumevanje rizika;
  - (3) instrumente tržišta novca, izuzev onih u koje je ugrađen izveden finansijski instrument ili koji su strukturirani na način da klijentu otežava razumevanje rizika;
  - (4) akcije ili jedinice u UCITS fondu, isključujući strukturirane UCITS fondove, u skladu sa zakonom koji uređuje otvorene investicione fondove sa javnom ponudom;
  - (5) strukturirani depoziti, isključujući one koji su strukturirani na način koji klijentu otežava razumevanje rizika prinosa ili troškova prevremenog izlaska iz proizvoda;

(6) druge nekompleksne finansijske instrumente, u svrhe ovog stava;

- 2) usluga je pružena na inicijativu klijenta ili potencijalnog klijenta;
- 3) klijent ili potencijalni klijent je bio jasno obavešten da, tokom pružanja određene usluge, Banka nema obavezu da procenjuje podobnost pruženog ili ponuđenog finansijskog instrumenta ili usluge, te da stoga klijent ne uživa pravo zaštite iz relevantnih pravila poslovanja. Ovo upozorenje se može davati u standardizovanoj formi;
- 4) Banka ispunjava obaveze u pogledu prepoznavanja i sprečavanja ili upravljanja sukobima interesa.

Banka je odgovorna klijentu za štetu koju prouzrokuje neizvršenjem, odnosno nepravilnim ili neblagovremenim izvršenjem naloga za kupovinu ili prodaju hartija od vrednosti i drugih finansijskih instrumenata, odnosno naloga za prenos. Odgovornost Banke se ograničava isključivo na imovinsku štetu koja bi mogla proizaći kao posledica namere ili grube nepažnje u postupanju Banke.

Banka neće biti odgovorna za gubitke klijenata:

- Koji nastanu usled više sile, nastupanjem vanrednih i nepredviđenih okolnosti (ratovi, politički nemiri, prirodne katastrofe, epidemije, vladine restrikcije, štrajkovi, otkazivanja trgovanja i sl.);
- Zbog tehničkih ograničenja, prekida telekomunikacionih veza i drugih opravdanih razloga;
- Koji nastanu zbog kursne razlike i zbog tržišnih kretanja finansijskih instrumenata;
- Koji nastanu usled povrede ili propusta učinjenih od strane trećih lica ili institucija prilikom obavljanja poslova koje im Banka poveri na osnovu ugovora ili naloga;
- Ukoliko klijent dâ na korišćenje ili na drugi način učini dostupnim trećoj osobi podatke, finansijske instrumente ili podatke za ličnu identifikaciju i autorizaciju, pa usled toga pretrpi štetu, ili sam stvori dodatne troškove zbog ispostavljanja naloga koji nije u skladu sa zakonom, pravilima koja regulišu materiju tržišta kapitala i ugovorom zaključenim sa Bankom;
- Ukoliko klijent nije blagovremeno obavestio Banku o promeni ovlašćenog zastupnika, o promeni adrese, broja telefona, e-mail adrese i o svim drugim promenama podataka koji mogu bitno da utiču na izvršenje poslova iz ugovora ili naloga;
- Koji nastanu usled neizvršenja ispostavljenog naloga za opoziv, jer se inicijalni nalog u međuvremenu delimično ili u celosti realizovao;
- Koji mogu nastati zbog neispunjena obaveza druge ugovorne strane u transakciji kupovine ili prodaje, u skladu sa pravilima kojima se reguliše postupak kliringa i saldiranja;
- Koji mogu nastati na osnovu odluke regulatornih organa.

Banka na osnovu zaključenog Ugovora o pružanju investicionih usluga nije dužna da klijentu pruža bilo kakve pravne usluge, niti u tom smislu može biti odgovorna za izjavu ili savet dat klijentu.

Ugovor o pružanju investicionih usluga ne uključuje usluge investicionog savetovanja niti davanja ličnih preporuka u vezi sa ulaganjem klijenata.

Klijent se potpisivanjem Ugovora obavezuje da Banci plaća naknadu (proviziju) i druge troškove koji proizlaze iz poslova koji se obavljaju saglasno ugovornim odredbama.

Klijent izjavljuje i garantuje Banci da je pravno i poslovno sposoban ili da ima adekvatne zakonske i druge dozvole da pristupi zaključenju ugovora, kao i da su:

- Podaci koje je dostavio prilikom identifikacije tačni i potpuni;
- Finansijski instrumenti kojima klijent raspolaže slobodno prenosivi, da je on zakoniti imalac ili je za raspolaganje njima ovlašćen u skladu sa važećim zakonskim propisima;
- Sredstva kojima klijent raspolaže na računima (finansijskih instrumenata i novčanim računima) nisu, niti će u buduću biti dovedena u vezu sa protivpravnim aktivnostima;

Odnosno, da:

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

- Izvršenje i ispunjenje odredbi predviđenih ugovorom i ovim Pravilima, ne uključuje niti će za posledicu imati bilo kakav prekršaj zakona ili propisa, niti je njihovo izvršenje protivno Statutu i Osnivačkom aktu klijenta (ukoliko je klijent pravno lice);
- U vezi sa poreskim tretmanom ima status rezidenta u zemlji u kojoj se nalazi njegovo prebivalište, odnosno boravište, kao i da ispunjava uslove za izbegavanje dvostrukog oporezivanja (u slučaju da takav ugovor potpisan između zemlje u kojoj klijent ima status rezidenta i zemlje u čije finansijske instrumente ulaže, ili koje drži na računu finansijskih instrumenata).

Klijent ima obavezu da Banci blagovremeno dostavi podatke o nastalim promenama koje se tiču obavljanja poslova na osnovu sklopljenog ugovora i datih izjava.

Banka posebno ističe da klijent preuzima potpunu odgovornost u vezi sa svim odlukama i transakcijama na svojim novčanim i računima finansijskih instrumenata i da je saglasan da Banka nije direktno, niti indirektno odgovorna za bilo koju odluku o ulaganju i raspolaganju imovinom koju klijent donese.

Banka ima pravo na jednostrani raskid Ugovora o pružanju investicionih usluga, bez otkaznog roka, ukoliko:

- Klijent ne izvrši u predviđenom roku bilo koju obavezu proisteklu iz ugovora ili akata Banke na koja je upućen prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa, odnosno na čiju je primenu dao izričitu ili prećutnu saglasnost;
- Banka utvrdi da su izjave, garancije ili bilo koji dokument koji je klijent priložio Banci lažni ili falsifikovani i to u momentu njihovog nastanka odnosno prilaganja;
- U slučaju smrti klijenta, odnosno kada nastupi bitna promena u finansijskom stanju klijenta ili se nad njim (u slučaju da je pravno lice) otvori postupak stečaja, likvidacije ili klijent postane insolventan;
- Usled zakonodavnih promena, izvršenje bilo koje odredbe ugovora nije u skladu sa novim propisima, usled čega bi izvršenje takve ugovorne obaveze, prouzrokovalo nezakonito postupanje;
- Nastavak ugovornog odnosa predstavlja štetnu okolnost za Banku.

Banka može, u slučaju osnovane sumnje da postoji zloupotreba na tržištu, obustaviti isporuku usluga po osnovu ugovora i obavestiti Klijenta da se ugovor raskida bez otkaznog roka. Obustava isporuke usluga vrši se u momentu utvrđivanja postojanja osnovane sumnje na izvršenu zloupotrebu. Protiv Klijenta može biti pokrenut postupak u skladu sa propisima Komisije za hartije od vrednosti i ostalih nadležnih institucija.

Za navedene slučajeve, klijent je saglasan da otkaz ugovora stupa na snagu danom prijema obaveštenja Banke o otkazu ugovora.

U svim ostalim slučajevima, obe ugovorne strane imaju pravo na podnošenje zahteva za raskid ugovora u skladu sa otkaznim rokom predviđenim Ugovorom.

Ugovor o korišćenju aplikacije NLB trader

Član 24.

Predmet ugovora o korišćenju aplikacije NLB trader je regulisanje međusobnih prava, obaveza i odgovornosti između ugovornih strana, prilikom korišćenja aplikacije NLB Trader, kojim se Banka obavezuje da korisniku pruži servis za ispostavljanje naloga za trgovanje na domaćem tržištu.

Banka ima diskreciono pravo da odbije zaključenje ugovora o korišćenju aplikacije NLB trader bez obaveze da klijenta obavesti o razlozima odbijanja zahteva za korišćenje aplikacije NLB trader.

Aneksom na ugovor o korišćenju aplikacije NLB trader, Banka klijentu - korisniku aplikacije NLB Trader omogućava ispostavljanje naloga za trgovanje na inotranim tržištima koja su dostupna putem aplikacije.

Klijent – korisnik aplikacije NLB Trader, zaključenjem ugovora prihvata obavezu da u potpunosti postupa u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima, aktima drugih pravnih lica i institucija koje učestvuju u procesu trgovanja, kliringa i saldiranja i ovim Pravilima.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

Banka može, u slučaju osnovane sumnje da postoji zloupotreba na tržištu, obustaviti isporuku usluga po osnovu ugovora i obavestiti Klijenta da se ugovor raskida bez otkaznog roka. Obustava isporuke usluga vrši se u momentu utvrđivanja postojanja osnovane sumnje na izvršenu zloupotrebu. Protiv Klijenta može biti pokrenut postupak u skladu sa propisima Komisije za hartije od vrednosti i ostalih nadležnih institucija.

Za klijente korisnike NLB trader aplikacije, obustava pružanja investicionih usluga po osnovu ugovora o pružanju investicionih usluga predstavlja raskidni uslov ugovora o korišćenju aplikacije NLB trader.

Ugovor o upravljanju portfeljom

Član 25.

Ugovor o upravljanju portfeljom koji Banka zaključuje sa klijentom, sadrži:

- Ovlašćenje klijenta da Banka može da:
  - 1) Upravlja, odnosno kupuje i prodaje finansijske instrumente, za račun klijenta;
  - 2) Naplaćuje naknade i provizije za pružanje usluga upravljanja portfeljom;
- Iznos novčanih sredstava, odnosno vrstu i količinu finansijskih instrumenata koje klijent stavlja na raspolaganje Banci;
- Opis investicione politike koju će Banka sprovesti, a koja sadrži:
  - 1) Vrstu finansijskih instrumenata koji će se kupovati iz sredstava klijenta i karakteristike izdavalaca tih instrumenata;
  - 2) Vrste transakcija koje se mogu izvršiti za račun klijenta;
  - 3) Sve zabranjene instrumente ili transakcije;
  - 4) Najveći dozvoljeni iznos ulaganja u finansijske instrumente jednog izdavaoca i sa njim povezanih lica;
  - 5) Druge okolnosti od značaja za određeni stepen rizika ulaganja;
- Druga ograničenja diskrecionih prava datih Banci;
- Iznos naknada i provizija i osnovicu za obračun i naplatu istih;
- Pravo klijenta da u svakom trenutku raskine ugovor pod uslovom da su preostale obaveze ispunjene.

Na osnovu ugovora o upravljanju portfeljom, Banka otvara i vodi poseban račun za klijenta kod CRHOV (račun upravljanja).

Banka upravlja portfeljom klijenta sa ciljem da poveća vrednost finansijskih instrumenata kroz kapitalnu dobit i pripadajuća prava (dividende, kamate i sl.) uz minimiziranje rizika preko disperzije ulaganja, a radi ostvarenja što veće dobiti. Principi upravljanja rizikom, odnosno način na koji se vrši diversifikacija portfelja klijenta, uređuju se ugovorom zaključenim između Banke i klijenta, pri čemu klijent može da se opredeli za jedan od sledećih načina upravljanja rizikom prilikom ulaganja novčanih sredstava u finansijske instrumente:

- Ulaganje isključivo u jednu vrstu finansijskih instrumenata: vlasničke ili dužničke hartije od vrednosti;
- Ulaganje u finansijske instrumente samo određenih izdavalaca zavisno od grane delatnosti, poslovanja i drugih karakteristika izdavaoca;
- Ulaganje u finansijske instrumente tačno određenih izdavalaca;
- Ulaganje u raznovrsne finansijske instrumente zavisno od visine procenjene kapitalne dobiti u određenom periodu;
- Ulaganje u finansijske instrumente zavisno od drugih kriterijuma koje klijent opredeli.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

Struktura portfelja hartija od vrednosti bliže se utvrđuje ugovorom zaključenim između Banke i klijenta. Banka je dužna da obezbedi odgovarajuću strukturu portfelja promptnom kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata za račun klijenta.

Podaci na osnovu kojih portfolio menadžer donosi odluke o investiranju, moraju biti dostupni klijentu pre zaključenja ugovora.

Banka je dužna da klijenta upozna sa poreskim obavezama koje se odnose na promet i držanje finansijskih instrumenata u portfelju, kao i sa drugim troškovima.

Banka može vršiti prenos portfelja finansijskih instrumenata svojih klijenata samo investicionim društvima koja imaju dozvolu za obavljanje poslova portfolio menadžera, uz prethodnu pisanu saglasnost klijenta.

Banka je dužna da čuva dokumentaciju i podatke o činjenicama koje su uticale na utvrđivanje i promenu vrednosti u portfeljima finansijskih instrumenata kojima upravlja, kao i podatke koji su uticali na procenu vrednosti.

Članovi organa upravljanja i zaposleni u Banci mogu ulagati u finansijske instrumente koje su u portfelju klijenta i sa kojim upravlja Banka, ako takva ulaganja nisu u suprotnosti sa odredbama zakona i pravilima o načelima sigurnog i dobrog poslovanja Banke (poslovna tajna, sukob interesa i druge odredbe).

Kada pruža uslugu upravljanja portfeljom, Banka ne prihvata i ne zadržava naknade, provizije niti druge novčane ili nenovčane koristi koje plaća ili pruža treće lice ili lice koje u vezi sa pružanjem usluge klijentima deluje za račun trećeg lica. Izuzetak su manje nenovčane koristi koje mogu poboljšati kvalitet usluge pružene klijentu, koje svojom veličinom i prirodom ne bi ugrozile obavezu Banke da deluje u najboljem interesu klijenta i koje moraju biti jasno obelodanjene.

Prilikom pružanja usluge upravljanja portfolijima, Banka je dužna da prikupi potrebne informacije o znanju i iskustvu klijenta ili potencijalnog klijenta, u investicionoj oblasti relevantnoj za određenu vrstu proizvoda ili usluge, o njegovoj finansijskoj situaciji koja uključuje i sposobnost tog klijenta da pokrije gubitke, kao i investicionim ciljevima klijenta i njegovoj toleranciji na rizik, kako bi Banka bila u stanju da klijentu ili potencijalnom klijentu, preporuči određenu investicionu uslugu ili finansijski instrument koji je za njega primeren i u skladu sa njegovom tolerancijom na rizik i sposobnošću da pokrije gubitke.

Banka, najmanje jednom mesečno, klijentu dostavlja:

- Izveštaj o stanju na računu upravljanja tog klijenta, prema stanju poslednjeg dana perioda na koji se izveštaj odnosi;
- Izveštaj o izvršenoj proceni vrednosti portfelja, na osnovu tržišne vrednosti finansijskih instrumenata iz kojih se taj portfelj sastoji. Prilikom procene vrednosti portfelja moraju se uzeti u obzir svi prinosi koje finansijski instrumenti iz portfelja donose (kamate, dividende i drugi prinosi), a prilikom obračuna prinosa od finansijskih instrumenata iz portfelja moraju se uzeti u obzir i podaci o poreskim obavezama, kao i drugi troškovi.

Obavezni elementi ovog izveštaja su:

- 1) Period na koji se odnosi;
- 2) Stanje na računu upravljanja klijenta (CFI kod i ISIN broj, broj i vrednost finansijskih instrumenata u portfelju);
- 3) Iznos sredstava u gotovom novcu (iznos kamata, dividendi i svih drugih nenaplaćenih potraživanja kao i neizmirenih obaveza klijenta, kao i iznos potraživanja koje je Banka naplatila za račun klijenta);
- 4) Proviziju za usluge Banke, organizatora tržišta i Centralnog registra, sa obrazloženjem načina na koji je izvršen obračun te naknade;
- 5) Ukupnu vrednost finansijskih instrumenata i druge imovine u portfelju, umanjene za troškove.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

Banka je dužna da, nakon svake bitnije promene vrednosti portfelja, klijentu dostavi obaveštenje o tim promenama u roku koji ne može biti duži od tri radna dana od dana nastupanja svake bitnije promene vrednosti portfelja.

Kada Banka pruža usluge upravljanja portfoliom ili obaveštava klijenta da će vršiti redovnu procenu podobnosti, periodični izveštaj sadrži ažuriranu procenu podobnosti investicije u odnosu na preferencije, ciljeve i druge karakteristike malog investitora.

Ugovor o pokroveljstvu

Član 26.

Ugovor o pokroveljstvu sadrži odredbe kojima se regulišu:

- Međusobna prava i obaveze ugovornih strana;
- Obaveza pokroveljstva da otkupi celu emisiju ili samo deo neprodanih finansijskih instrumenata do isteka roka za upis i uplatu;
- Odgovornost ugovornih strana u vezi sa izdavanjem finansijskih instrumenata i emisiju cenu, odnosno kamatnu stopu;
- Potencijalna obaveza izdavaoca da u određenom periodu nakon otpočinjanja primarne prodaje ne vrši izdavanje ili prodaju finansijskih instrumenata iste vrste;
- Odredbe o naknadama, provizijama i uslovima plaćanja usluge pokroveljstva.

Prilikom pružanja usluge pokroveljstva ili plasiranja finansijskih instrumenata Banka, pre nego što prihvati ovlašćenja za upravljanje ponudom, mora imati uspostavljene mehanizme za obaveštavanje klijenta izdavaoca o sledećem:

1. različitim mogućnostima finansiranja koje su dostupne i naznaci iznosa transakcijskih naknada povezanih sa svakom mogućnošću;
2. vremenskom rasporedu i postupku u vezi sa savetovanjem o korporativnom finansiranju u pogledu formiranja cene ponude;
3. vremenskom rasporedu i postupku u vezi sa savetovanjem o korporativnom finansiranju u pogledu plasiranja ponude;
4. detaljima o ciljanim investitorima kojima Banka namerava da ponudi finansijske instrumente;
5. nazivima radnih mesta i odeljenjima relevantnih pojedinaca koji su uključeni u pružanje saveta o korporativnom finansiranju u pogledu cene i raspodele finansijskih instrumenata; i
6. mehanizmima Banke za sprečavanje sukoba interesa ili upravljanje njima do kojih može da dođe ako Banka plasira relevantne finansijske instrumente kod svojih investitora ili u vlastitu knjigu trgovanja.

Banka mora imati uspostavljen centralizovani postupak utvrđivanja i evidentiranja svih operacija povezanih sa pokroveljstvom i plasiranjem, uključujući datum na koji je Banka obaveštena o potencijalnim operacijama pokroveljstva i plasiranja. Banka sprečava sve potencijalne sukobe interesa koji proizlaze iz drugih aktivnosti Banke ili grupe i sprovodi primerene postupke upravljanja. Banka ne započinje operaciju u slučajevima u kojima ne može upravljati sukobom interesa pomoću sprovođenja primerenih postupaka.

Prilikom pružanja usluga pokroveljstva i plasiranja, Banka osigurava primerenu kontrolu za upravljanje potencijalnim sukobom interesa između tih aktivnosti i između njihovih različitih klijenata koji primaju te usluge.

Banka vodi evidenciju o sadržaju i vremenskom rasporedu uputa koje primi od klijenata. Evidencija odluka o alokaciji vodi se za svaku operaciju kako bi se osigurao potpun revizijski trag između kretanja registrovanih na računima klijenata i uputa koje je primila Banka.

Posebno, konačna alokacija dodeljena svakom klijentu investitoru jasno se opravdava i evidentira. KHOV se na zahtev stavlja na raspolaganje potpun revizijski trag bitnih mera u postupcima pokroveljstva i plasiranja.

Ugovor o pozajmljivanju

Član 27.

Banka može pozajmljivati klijentu, drugom investicionom društvu ili kreditnoj instituciji, članu Centralnog registra, ili od njih pozajmljivati za svoj račun, finansijske instrumente. Banka može i za račun klijenta posredovati u zaključenju ugovora o pozajmljivanju sledećih finansijskih instrumenata čiji je zakoniti imalac:

- Banka;
- Klijent sa kojim Banka ima zaključen ugovor o vođenju računa finansijskih instrumenata, pod uslovom da sa tim klijentom zaključi ugovor o pozajmljivanju ili da ga je klijent na to ovlastio pisanim ovlašćenjem.

Finansijski instrumenti na kojima je konstituisano pravo zaloge, odnosno čiji je promet ograničen, ne mogu biti predmet ugovora o zajmu.

Ugovor o pozajmljivanju sadrži:

- Međusobna prava i obaveze ugovornih strana;
- CFI kod i ISIN broj ili drugu međunarodnu oznaku i količinu finansijskih instrumenata koji se pozajmljuju;
- Period trajanja ugovora, koje ne može biti duže od godinu dana;
- Ovlašćenje koje klijent daje Banci da izvrši prenos finansijskih instrumenata na koje se ugovor odnosi;
- Odredbe o naknadama, provizijama i uslovima plaćanja.

Ispunjenje obaveze zajmoprimca mora biti obezbeđeno. Ukoliko je potraživanje obezbeđeno zalogom na finansijskim instrumentima, a zajmoprimac ne izmiri o dospelosti svoju obavezu nastalu iz ugovora o pozajmljivanju, zajmodavac može odrediti vrednost svog potraživanja u odnosu na vrednost finansijskih instrumenata koju su oni imali na dan zaključenja ugovora o pozajmljivanju ili na dan ispunjenja obaveze zajmoprimca i prodati predmet zaloge u skladu sa propisima kojima se uređuje obligacioni odnos.

USPOSTAVLJANJE POSLOVNE SARADNJE SA PROFESIONALNIM INVESTITORIMA

Član 28.

Banka, u skladu sa ZTK ima pravo pretpostaviti da profesionalni investitor ima iskustvo i znanje potrebno za razumevanje rizika koji su povezani s onom investicionom uslugom ili transakcijom ili vrstom transakcija ili proizvoda, za koje je klijent klasifikovan kao profesionalni investitor.

Uslove razvrstavanja klijenata u kategorije klijenata, način pružanja usluga pojedinim kategorijama klijenata, stepen zaštite svake kategorije klijenata, obaveštavanje klijenata, proceduru promene kategorije i ostala pitanja relevantna za kategorizaciju i postupanje sa klijentima definisana su Pravilnikom o kategorizaciji klijenata Banke.

IZVRŠENJE NALOGA

Nalozi za trgovanje finansijskim instrumentima

Član 29.

Nalog za trgovanje finansijskim instrumentima predstavlja izjavu volje klijenta upućenu Banci da za njega, u njegovo ime i za njegov račun, kupi ili proda finansijske instrumente, odnosno izvrši prenos finansijskih instrumenata u skladu sa pravilima kojima je regulisano trgovanje finansijskim instrumentima na organizovanom, odnosno OTC domaćem i inostranom tržištu. Vrste naloga koje klijenti mogu ispostaviti definisani su internim aktima organizatora tržišta i institucija nadležnih za domaće, odnosno inostrana tržišta.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

U skladu sa Pravilima poslovanja Beogradske berze i Pravilima poslovanja CRHOV, vrste naloga predviđene za trgovanje na domaćem tržištu su:

- Prema vrsti transakcije:
  - 1) Nalog za kupovinu;
  - 2) Nalog za prodaju.

- Prema ceni:
  - 1) Tržišni nalog, koji po vremenu trajanja može da bude samo dnevni;
  - 2) Nalog sa limitiranom cenom.

- Prema vremenu trajanja:
  - 1) Dnevni nalog - nalog koji važi od momenta unosa u sistem za trgovanje pa do završetka trgovanja za taj radni dan;
  - 2) Nalog do dana - nalog čiji je maksimalan rok trajanja, u skladu sa pravilima poslovanja Beogradske berze 90 dana, a klijent može odrediti neki raniji datum kao rok trajanja ispostavljenog naloga;
  - 3) Nalog do opoziva - nalog ispostavljen u skladu sa pravilima poslovanja Beogradske berze sa rokom trajanja 90 dana, čijim protekom prestaje da bude aktivan, a njegova važnost se ne obnavlja automatski već tek po ispostavljanju novog naloga klijenta.

- Prema prirodi naloga:
  - 1) Nalog za povlačenje.

- Prema uslovima izvršenja:
  - 1) Sve ili ništa trenutno (fill or kill – FOK);
  - 2) Sve ili delimično trenutno (immediate or cancel - IOC);
  - 3) Nalog sa skrivenom ukupnom količinom (Iceberg);
  - 4) Na otvaranju (at the open – ATO);
  - 5) Na zatvaranju (at the close – ATC);
  - 6) Stop nalog.

- Ostali posebni nalozi:
  - 1) Market mejker nalog;
  - 2) Nalog za blok trgovanje;
  - 3) Nalog za promenu (modifikaciju) ispostavljenog naloga.

Vrste naloga koji se ispostavljaju na inostranim tržištima, definisane su regulativom odnosnih tržišta.

Svaka izmena već ispostavljenog naloga vrši se povlačenjem aktivnog naloga i ispostavljanjem novog naloga. Banka prihvata nalog opoziva ukoliko u trenutku njegovog prijema, nalog koji se opoziva, nije izvršen u celosti.

Nalog opoziva sadrži identične elemente koje sadrži nalog za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata koji se opoziva, uz naznaku da je u pitanju nalog opoziva koji ima svoj redni broj i vreme prijema.

Banka je dužna da o prihvatanju naloga opoziva, najkasnije sledećeg radnog dana obavesti klijenta u formi potvrde o prijemu naloga opoziva. Nalog se šalje na e-mail adresu klijenta ili adresu koju je klijent ostavio kao kontakt adresu, ili se ista uručuje neposredno u prostorijama NLB Komercijalne banke.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

Banka može da odloži postupanje po nalogu koji je nejasan ili neodređen, odnosno ima pravo da traži dopunu takvog naloga uz istovremeno odlaganje postupanja po tako ispostavljenom nalogu.

Ukoliko Banka u kontaktu sa klijentom ne reši nejasnoće u vezi sa određenim nalogom, nalog se u formalnom smislu ne popunjava i ne štampa, već se klijent pisanim putem obaveštava o tome da je na osnovu parametara koje klijent navodi nemoguće formirati nalog.

Bitni elementi naloga su:

- Podaci o klijentu:
  - 1) Ime i prezime/naziv;
  - 2) JMBG/MB klijenta;
  - 3) Adresa/Sedište klijenta;
  - 4) Račun finansijskih instrumenata sa podatkom o depozitaru računa;
  - 5) Račun novčanih sredstava sa podatkom o depozitaru računa;
  - 6) Broj ugovora na osnovu kojeg se ispostavlja nalog.

- Podaci o nameravanoj transakciji:
  - 1) Vrsta transakcije (Kupovni/Prodajni nalog);
  - 2) Oznaka finansijskog instrumenta (Simbol, Naziv izdavaoca, CFI kod, ISIN broj);
  - 3) Količina finansijskih instrumenata koji su predmet transakcije;
  - 4) Cena finansijskog instrumenta izražena u valuti (osim kod naloga po tržišnoj ceni gde se ovaj podatak ne unosi). Cena može biti izražena kao apsolutna vrednost, indeks, procenat.

- Posebni uslovi ukoliko se ispostavlja takav nalog;
- Podaci o nalogu:
  - 1) Redni broj naloga;
  - 2) Mesto, datum i vreme prijema naloga;
  - 3) Način ispostavljanja naloga;
  - 4) Rok trajanja naloga;
  - 5) Mesto izvršenja naloga;
  - 6) Vrsta naloga prema vremenu trajanja.

- Podaci o troškovima:
  - 1) Provizija Banke;
  - 2) Provizija organizatora tržišta;
  - 3) Provizija klirinške kuće (u RS CRHOV);

- Napomena, koja sadrži izjavu klijenta da je upoznat sa sadržajem i da prihvata primenu:
  - Pravila i procedure poslovanja Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd sa Prilogom 1;
  - Tarifnik;
  - Pravilnik o kategorizaciji;
  - Pravilnik Banke o upravljanju sukobom interesa;
  - Pravilnik o izvršavanju naloga;
  - Pravilnik o otkrivanju i sprečavanju zloupotrebe na tržištu kapitala;

kao i da:

- 1) Informacije dobijene od klijenta u svrhu identifikacije imaju tretman poslovne tajne;
- 2) U predmetnoj transakciji Banka može zastupati drugu stranu pri čemu će biti ispoštovane odredbe o upravljanju sukobom interesa;
- 3) Banka nema obavezu da procenjuje podobnost pruženog i/ili ponuđenog finansijskog instrumenta ili usluge;
- 4) Svaka instrukcija u vezi sa izvršavanjem naloga onemogućava Banku da preduzme sve raspoložive mere za najpovoljnije izvršenje naloga;
- 5) Nalog može biti izvršen pridruživanjem;
- 6) Banka u predmetnoj transakciji može zastupati drugu stranu pri čemu će se poštovati mere za upravljanje sukobom interesa;
- 7) Banka može izvršenje naloga poveriti drugom investicionom društvu;
- 8) Banka u predmetnoj transakciji može biti druga strana pri čemu će se poštovati mere za upravljanje sukobom interesa;
- 9) Nalog ispostavljen u ovlašćenoj ekspozituri ima tretman naloga ispostavljenog u Banci;
- 10) Potpisivanjem naloga daje saglasnost da se ispostavljen nalog izvrši u skladu sa svim bitnim elementima, uključujući način obračunavanja naknada i troškova;
- 11) Ima saznanje da je obveznik poreskog tretmana u skladu sa važećom poreskom regulativom.

Nalog potpisuje klijent ili lice ovlašćeno za zastupanje klijenta.

Nalozi koji se ispostavljaju elektronskim putem preko NLB Trader aplikacije i nalozi ispostavljeni telefonskim putem se ne potpisuju, već su autorizovani kredencijalima klijenta.

Potvrde o prijemu naloga

Član 30.

Potvrda o prijemu naloga je dokument kojim se klijent obaveštava da je Banka izvršila prijem naloga za izvršenje određene investicione usluge ili druge investicione aktivnosti u vezi sa određenim finansijskim instrumentom, u skladu sa elementima ispostavljenog naloga. Banka ima obavezu da najkasnije narednog radnog dana od dana prijema naloga klijenta, putem trajnog medija dostavi klijentu obaveštenje o:

- Vremenu i mestu prijema naloga, izmene i opoziva naloga;
- Prihvatanju ili odbijanju izvršenja naloga, uz navođenje razloga odbijanja naloga.

Potvrda o prijemu/odbijanju naloga uručuje se klijentu na način za koji se klijent opredelio (ličnim uručenjem, poštom, putem elektronske pošte).

Klijentima – korisnicima aplikacije NLB Trader omogućeno je aplikativno preuzimanje potvrda o prijemu naloga.

Načini prijema naloga

Član 31.

Banka može primiti naloge klijenata koji su ispostavljeni:

- U pisanom obliku (neposrednim putem);
- Elektronski - posredstvom aplikacije NLB Trader;
- Elektronskom poštom (dostava skeniranog potpisanog naloga uz obavezu dostave originala);
- Telefonom;
- Drugim elektronski zaštićenim servisima (SWIFT, Bloomberg, Reuters ...).

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

Pisanim putem klijent ispostavlja nalog neposredno u sedištu Banke i u ovlašćenim ekspoziturama NLB Komercijalne banke. Spisak ovlašćenih ekspozitura sa adresama, objavljen je na internet stranici NLB Komercijalne banke: www.nlbkb.rs. Nalog se ispostavlja potpisivanjem standardizovanog obrasca. Banka prihvata ispostavljen i potpisan nalog, pod uslovom da su podaci o klijentu na nalogu identični podacima datim u postupku prethodne identifikacije. Ukoliko se podaci navedeni u nalogu razlikuju od raspoloživih, Banka neće prihvatiti nalog sve dok klijent ne priloži dokumentaciju na osnovu koje će se utvrditi stvarni identitet, u skladu sa nastalim promenama.

U slučaju prijema naloga elektronskim putem klijent je dužan da se pridržava Korisničkog uputstva za naloge koji se ispostavljaju putem aplikacije NLB Trader, dostupnog na internet stranici Banke: www.nlbkb.rs.

Za naloge dostavljene putem elektronske pošte, originali moraju biti dostavljeni u što kraćem roku.

Korisničko uputstvo za ispostavljanje naloga telefonskim putem i broj telefona za prijem naloga objavljeni su na internet stranici NLB Komercijalne banke: www.nlbkb.rs.

Za prijem naloga telefonskim putem Banka obezbeđuje:

- Pouzdano i bezbedno snimanje i čuvanje snimljenih telefonskih poziva/razgovora;
- Utvrđivanje tačnog vremena prijema naloga (datum, sat i minut);
- Identifikaciju broja telefona sa kog je nalog ispostavljen;
- Identifikaciju klijenta koji je ispostavio nalog.

U slučaju ispostavljanja naloga od strane ovlašćenog lica, odnosno zastupnika, to lice mora da dokaže svoje ovlašćenje za ispostavljanje takvog naloga. Banka ne snosi nikakvu odgovornost za slučajeve u kojima postoji mogućnost potencijalne zloupotrebe ovlašćenja, bez obzira na koji se od gore navedenih načina nalog ispostavlja.

Član 32.

Banka može da zaključi ugovor o obavljanju investicionih usluga ili o pružanju dodatnih usluga sa drugim investicionim društvom u ime klijenta.

Kada prosleđuje uputstvo o nalogu klijenta, Banka ostaje odgovorna za potpunost i tačnost datih podataka.

Ukoliko Banka upućuje uputstva drugom investicionom društvu, ostaje odgovorna za:

- 1) celovitost i tačnost prenesenih informacija;
- 2) primerenost/prikladnost preporuke ili saveta datih klijentu.

Banka može da zaključi ugovor o obavljanju investicionih usluga ili o pružanju dodatnih usluga sa drugim investicionim društvom u ime klijenta, pod uslovom da angažovanje drugog investicionog društva:

- 1) ne uslovljava naplatu naknada ili drugih troškova od klijenta u iznosu koji je viši od naknada koje bi klijent platio da je Banka neposredno pružila uslugu;
- 2) ne uzrokuje nepotrebne poslovne rizike;
- 3) ne ugrožava značajno kvalitet unutrašnje kontrole;
- 4) omogućava nadzor KHOV nad ispunjenjem obaveza Banke.

Izvršavanje naloga

Član 33.

Banka će sa nalogima klijenata postupati u skladu sa odredbama ovih Pravila i Pravilnika o izvršavanju naloga, obavezujući se pri tome da će uvek postići realizaciju naloga pod najpovoljnijim uslovima, osim ukoliko je slobodno izraženom voljom klijent izričito definisao nalog na drugačiji način.

Banka obezbeđuje ažurno i korektno izvršavanje naloga klijenata prema vremenu prijema naloga i preduzima sledeće mere i postupke:

- Bez odlaganja evidentira podatke o primanju naloga;
- Prihvata naloge klijenata u skladu sa propisanom dokumentacijom, osim ukoliko postoje okolnosti koje nalog čine neprihvatljivim;
- Iznosi i izvršava naloge klijenta prema vremenu i redosledu prijema za slične naloge i bez odlaganja ih iznosi na tržište, osim ako tržišni uslovi to onemogućavaju, odnosno ako je klijent izričito drugačije definisao nalog;
- Prenosi naloge klijenta prema vremenu i redosledu prijema i ispostavlja nalog partneru u skladu sa tehničkooperativnim mogućnostima, osim ako klijent nije izričito drugačije definisao;
- Uredno i bez odlaganja evidentira podatke o ispostavljanju naloga na tržište ili prenosu naloga na partnera;
- Uredno i bez odlaganja evidentira podatke o izvršavanju naloga za račun klijenta;
- Preduzima sve razumne mere kako bi osigurala da svi finansijski instrumenti ili novčana sredstva klijenta budu pravovremeno i uredno preneti na odgovarajući račun klijenta;
- Bez odlaganja obaveštava klijenta o potencijalnim značajnim poteškoćama u vezi izvršavanja naloga;
- Tokom celog procesa trgovanja kontinuirano kontroliše prihvatljivost i ispravnost naloga u skladu sa važećim propisima i tržišnim praksama;
- Obaveštava klijenta o izvršenoj transakciji.

NAJPOVOLJNIJI ISHOD ZA KLIJENTA

Kriterijumi najpovoljnijeg izvršavanja naloga

Član 34.

Banka je dužna da preduzme sve neophodne aktivnosti kako bi pri izvršenju naloga postigla najbolji mogući efekat po klijenta s obzirom na cenu, troškove, brzinu, mogućnost izvršenja, saldiranje, veličinu, prirodu i sve ostale činioce u vezi sa izvršenjem naloga, s tim što kada klijent izda posebna uputstva u vezi sa transakcijom, Banka izvršava nalog prema tim uputstvima.

Pri izvršenju naloga klijenta, Banka uzima u obzir sledeće kriterijume za određivanje relativne važnosti faktora koji se mogu uzimati u obzir pri utvrđivanju najboljeg ishoda, s obzirom na veličinu i vrstu naloga i kategoriju klijenta:

- 1) karakteristike klijenta, uključujući kategorizaciju klijenta kao malog ili profesionalnog investitora;
- 2) karakteristike naloga klijenta, na primer kada nalog uključuje transakciju finansiranja hartija od vrednosti;
- 3) karakteristike finansijskih instrumenata koji su predmet tog naloga;
- 4) karakteristike mesta izvršenja na koja se navedeni nalog može usmeriti.

Kada Banka izvrši naloge prema izričitom uputstvu klijenata, smatra se da je nalog izvršen pod najpovoljnijim uslovima, odnosno smatra se da je obaveza Banke za postizanje najpovoljnijeg ishoda za klijenta ispunjena.

Izvršavanje naloga malog investitora

Član 35.

Postizanje najpovoljnijeg ishoda za malog investitora, Banka utvrđuje u odnosu na ukupne troškove transakcije, brzinu izvršenja transakcije i verovatnoću izvršenja transakcije.

Troškovi transakcije obuhvataju sve povezane troškove u vezi sa izvršenjem transakcije:

- Cenu finansijskog instrumenta;
- Sve troškove direktno povezane sa izvršenjem naloga koje snosi klijent, a koji uključuju provizije, odnosno naknade za mesto trgovanja, kliring i saldiranje, Banku i troškove trećih lica koja su uključena u izvršavanje naloga.

Izvršavanje naloga profesionalnog investitora

Član 36.

Za postizanje najpovoljnijeg ishoda za profesionalnog investitora Banka pored okolnosti navedenih u prethodnoj tački uzima u obzir i veličinu i vrstu naloga, brzinu i verovatnoću izvršenja transakcije, kao sve druge okolnosti koje smatra relevantnim za postizanje najpovoljnijeg ishoda.

MESTO IZVRŠENJA NALOGA

Član 37.

Mesto izvršenja naloga uključuje uređeno tržište, multilateralnu trgovačku platformu, organizovanu trgovačku platformu, sistematskog internalizatora, organizatora tržišta ili neke druge osiguravače likvidnosti ili subjekt koji u stranoj zemlji obavlja sličnu funkciju kao bilo koji od prethodno navedenih subjekata.

Ukoliko klijent ispostavi nalog za finansijski instrument koji se kotira samo na jednom tržištu, Banka taj nalog izvršava na tom tržištu, što se smatra izvršenjem pod najpovoljnijim uslovima.

Ukoliko Banka primi nalog za kupovinu/prodaju finansijskih instrumenata koji se kotiraju na dva ili više regulisanih tržišta ili MTP-a, isti će biti izvršen na onom tržištu koje osigurava najpovoljniji ukupni trošak transakcije, ukoliko klijent izričito ne zahteva drugačije, uzimajući pri tome u obzir sve relevantne okolnosti u pogledu vrste i veličine naloga, kao što su:

- Najpovoljniji ukupni troškovi transakcije;
- Direktan nadzor nad brzinom unosa naloga i mogućnost izvršenja naloga;
- Direktan uvid u brzinu i verovatnoću saldiranja;
- Druge okolnosti vezane za realizaciju naloga.

Određivanje mesta izvršenja od strane klijenta smatra se izričito definisanim nalogom, čime je Banka ispunila obavezu postizanja najpovoljnijeg ishoda za klijenta.

Banka može izvršavati naloge klijenta na OTC tržištu ukoliko finansijski instrumenti nisu kotirani na regulisanim tržištima, odnosno, ukoliko jesu kotirani, a klijent izričitim nalogom zahteva njihovu realizaciju na OTC, u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima.

Ukoliko je za klijenta koji je ispostavio nalog za trgovanje na regulisanom tržištu, moguće isti nalog izvršiti povoljnije za klijenta, na OTC tržištu, Banka može izvršiti nalog pod povoljnijim uslovima za klijenta, bez neposrednog pristanka samog klijenta.

Kod realizacije naloga na OTC tržištu Banka se u svemu rukovodi načelom izvršavanja naloga pod najpovoljnijim uslovima za klijenta.

Izvršavanje naloga posredstvom partnera

Član 38.

Za finansijske instrumente koji se listiraju na tržištima na kojima Banka nije član, Banka može primati i prenositi naloge za kupovinu i/ili prodaju trećim subjektima - partnerima sa kojima ima ugovorenu saradnju, a koji imaju direktan ili indirektan pristup tim tržištima, poštujući principe i pravila o izvršavanju naloga pod najpovoljnijim

uslovima. U tom slučaju izvršavanje naloga biće sprovedeno u skladu sa pravilima izvršavanja naloga partnera, što može značiti da će u skladu sa tim pravilima nalog klijenta možda biti izvršen i na drugim tržištima, odnosno na MTP-u ili OTC tržištu kao nalog pod najpovoljnijim uslovima.

Izvršavanje naloga na inostranim tržištima

Član 39.

Banka može proslediti drugom investicionom društvu naloge klijenata ispostavljene u Banci, na tržištima u inostranstvu na kojima Banka nije član, odnosno nema direktan pristup, pri čemu Banka mora da:

- Ima odobrenje najvišeg organa Banke za poslovanje preko drugog investicionog društva u inostranstvu;
- Ima odobrene limite za novčana sredstva potrebna za saldiranje transakcija;
- Vodi računa da to investiciono društvo ima sve potrebne licence i ovlašćenja;
- Vodi računa o broju tržišta kojima to investiciono društvo ima pristup (direktno i/ili indirektno), brzini izvršavanja naloga, izvršavanje elemenata naloga pod najpovoljnijim uslovima, sa naglaskom na: ukupne troškove transakcije, verovatnoću izvršenja naloga, brzinu izvršavanja naloga, ugled, finansijsku snagu i stabilnost partnera,
- Poštuje odredbe zakona kojim se reguliše devizno poslovanje u vezi sa listom finansijskih instrumenata raspoloživih za trgovanje i saldiranje.

Prilikom ispostavljanja naloga za trgovanje na inostranim tržištima, klijent je u obavezi da odredi mesto izvršenja naloga.

Klijent opredeljuje mesto izvršenja naloga na osnovu njemu dostupnih informacija relevantnih za najpovoljnije izvršenje naloga.

Određivanje mesta izvršenja od strane klijenta smatra se izričito definisanim nalogom, čime je Banka ispunila obavezu postizanja najpovoljnijeg ishoda za klijenta.

Pridruživanje i razvrstavanje naloga

Član 40.

Banka ne sme izvršavati nalog klijenta ili transakciju za vlastiti račun pridruživanjem nalogu nekog drugog klijenta, osim ako su ispunjeni sledeći uslovi:

- 1) nije verovatno da će pridruživanje naloga i transakcija štetiti bilo kojem klijentu čiji se nalog pridružuje;
- 2) svaki klijent čiji se nalog pridružuje izveštava se da mu efekat pridruživanja može štetiti u odnosu na pojedinačni nalog;
- 3) uspostavlja se i efikasno sprovodi postupak alokacije naloga kojom se dovoljno precizno predviđa korektna alokacija pridruženih naloga i transakcija, uključujući i način na koji obim i cena navedena u nalogu određuju alokaciju i postupanje s delimičnim izvršenjima.

Ako pridružuje nalog jednom ili više naloga drugih klijenata i taj pridruženi nalog je delimično izvršen, Banka alokira povezane transakcije u skladu sa ZTK i Pravilnikom o izvršavanju naloga klijenata Službe za brokersko dilerske poslove.

Izveštavanje klijenata

Član 41.

Banka po sprovođenju naloga klijenta, postupa na sledeći način:

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

- 1) bez odlaganja klijentu dostavlja na trajnom nosaču podataka bitne informacije u vezi s izvršavanjem tog naloga;
- 2) što je pre moguće klijentu dostavlja na trajnom nosaču podataka obaveštenje kojim se potvrđuje izvršenje naloga, a najkasnije prvog radnog dana od izvršenja ili ako Banka prima potvrdu od treće strane, najkasnije prvog radnog dana od prijema potvrde od treće strane.

Stav 1. tačka 2) ovog člana ne primenjuje se u slučaju da potvrda sadrži iste informacije kao i potvrda koju klijentu bez odlaganja dostavlja neko drugo lice.

Uz poštovanje zahteva iz stava 1. ovog člana Banka klijentu na zahtev dostavlja informacije o statusu njegovog naloga.

Banka ima obavezu da klijentima kojima pruža uslugu upravljanja portfeljom dostavlja periodične izveštaje o aktivnostima upravljanja njihovim portfeljom. Bitni elementi izveštaja koji se dostavljaju klijentima i period izveštavanja, definisani su podzakonskim aktima KHOV.

Periodični izveštaj o aktivnosti sadrži:

- naziv Banke;
- naziv ili drugu oznaku računa klijenta;
- izveštaj o sadržaju i vrednovanju portfolija, uključujući pojedinosti o svakom finansijskom instrumentu koji se drži, njegovoj tržišnoj vrednosti ili fer vrednosti ako je tržišna vrednost nedostupna, novčanom stanju na početku i na kraju izveštajnog perioda i prinosu portfolija tokom izveštajnog perioda;
- ukupan iznos naknada i troškova nastalih tokom izveštajnog perioda, pri čemu se raščlanjuju barem ukupne naknade za upravljanje i ukupni troškovi povezani s izvršenjem uključujući i, zavisno od slučaja, izjavu da će se na zahtev dostaviti detaljnija razlaganja;
- poređenje prinosa tokom perioda na koje se izveštaj odnosi s referentnom vrednošću prinosa na ulaganje (ako postoji) dogovorenom između Banke i klijenta;
- ukupni iznos dividendi, kamata i drugih plaćanja primljenih u izveštajnom periodu u vezi s portfoliom klijenta;
- informacije o drugim korporativnim aktivnostima na osnovu kojih se ostvaruju prava u vezi s finansijskim instrumentima koji se drže u portfoliju;
- za svaku transakciju izvršenu tokom navedenog perioda, zavisno od slučaja, sledeće informacije:
  - dan, vreme i mesto trgovanja;
  - identifikacionu oznaku finansijskog instrumenta;
  - količinu finansijskih instrumenata;
  - pojedinačnu i ukupnu cenu i oznaku valute u kojoj je izražena cena i kurs koji je korišćen ako transakcija uključuje konverziju valute;
  - kupovnu, odnosno prodajnu oznaku;
  - prirodu naloga, ukoliko se ne radi o kupovnom ili prodajnom nalogu;
  - vrstu naloga;
  - ukupni iznos obračunatih provizija i naknada i ako klijent to zahteva, razlaganje po stavkama koja, zavisno od slučaja, uključuje iznos svakog njihovog povećanja ili smanjenja vrednosti kada je Banka izvršila transakciju pri trgovanju za sopstveni račun, a Banka ima obavezu najpovoljnijeg izvršenja prema klijentu;
  - obaveze klijenta u vezi sa izmirenjem transakcije, uključujući i vremenski rok za plaćanje ili isporuku, kao i odgovarajuće podatke o računu, ako klijent nije prethodno obavešten o tim pojedinostima i odgovornostima;
  - obaveštenje o drugoj ugovornoj strani u transakciji, ukoliko je ta druga ugovorna strana sama Banka ili drugo lice povezano sa Bankom ili drugi klijent Banke, osim ako je nalog izvršen u sistemu trgovanja koji omogućava anonimno trgovanje,

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

osim ako se klijent izjasni da želi primati informacije o izvršenim transakcijama po izvršenju svake pojedinačne transakcije, a u tom se slučaju Banka klijentu bez odlaganja, na trajnom nosaču podataka dostavlja, nakon što lice ovlašćeno za upravljanje portfoliom izvrši transakciju, bitne informacije u vezi s navedenom transakcijom.

Periodični izveštaj dostavlja se svaka tri meseca, osim u sledećim slučajevima:

- 1) kad Banka svojim klijentima osigurava pristup elektronskom sistemu, koji se smatra trajnim nosačem podataka, a u kojem se može pristupiti ažuriranim vrednovanjima portfolija klijenta i u kojem klijent može jednostavno pristupiti informacijama o pojedinostima o svim finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima koje Banka drži za klijenta, na kraju perioda na koji se izveštaj odnosi, načinu korišćenja, odnosno raspolaganja finansijskim instrumentima i novčanim sredstvima u toku izveštajnog perioda, koristima, odnosno prinosima na osnovu takvog korišćenja, odnosno raspolaganja, imovini ili novčanim sredstvima koji podležu odredbama ZTK i drugih relevantnih propisa i onih koji tome ne podležu, na primer onih koji podležu ugovoru o kolateralu s prenosom prava vlasništva; imovini na koju utiču određene karakteristike njenog statusa vlasništva, na primer pravo zaloge; tržišnoj vrednosti finansijskih instrumenta uključenih u izveštaj ili, kada tržišna vrednost nije dostupna, njihovoj procenjenoj vrednosti uz jasno navođenje činjenice da nedostatak tržišne cene verovatno upućuje na nedostatak likvidnosti, a kad Banka ima dokaz da je klijent barem jedanput tokom relevantnog tromesečja pristupio vrednovanju svog portfolia;
- 2) ukoliko se klijent izjasni da želi primati informacije o izvršenim transakcijama po izvršenju svake pojedinačne transakcije, periodični izveštaj mora se dostaviti najmanje jedanput u 12 meseci;

kad ugovor o usluzi upravljanja portfoliom između Banke i klijenta dopušta upravljanje portfoliom korišćenjem finansijskog leveridža, periodični izveštaj mora se dostaviti najmanje jedanput mesečno. Banka izveštava klijenta kada se ukupna vrednost portfolia, izračunata na početku svakog izveštajnog perioda, smanji za 10%, i nakon toga za svakih daljih 10%, najkasnije na kraju radnog dana kada je prag prekoračen ili u slučaju kad se prag prekorači na neradni dan, na kraju sledećeg radnog dana.

Ukoliko Banka drži račun malog investitora koji uključuje pozicije u finansijskim instrumentima s finansijskim leveridžom ili transakcije potencijalnim obavezama, izveštava klijenta kada se početna vrednost svakog instrumenta smanji za 10% i nakon toga za svakih daljih 10%. Izveštavanje u skladu s ovim stavom trebalo bi se sprovesti za svaki pojedinačni instrument posebno, osim ako se drugačije dogovori s klijentom, te se sprovodi najkasnije na kraju radnog dana kada je prag prekoračen ili u slučaju kad se prag prekorači na neradni dan, na kraju sledećeg radnog dana.

Potvrda o realizaciji naloga

Član 42.

Banka je dužna da klijentu odmah, a najkasnije sledećeg radnog dana od dana realizacije naloga, odnosno najkasnije sledećeg radnog dana od momenta prijema potvrde o realizaciji koju Banci dostavi treća strana, putem trajnog medija, dostavi obaveštenje o realizaciji naloga.

Potvrda o realizaciji naloga sadrži sledeće elemente:

- Poslovno ime i sedište Banke;
- Redni broj naloga;
- Podatke o klijentu:
  - 1) Ime i prezime/naziv klijenta;
  - 2) Adresa/sedište klijenta;
  - 3) Matični broj klijenta (JMBG/MB);
  - 4) Račun finansijskih instrumenata sa podatkom za depozitara računa;
  - 5) Račun novca sa podatkom za depozitara računa.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

- Mesto, datum i vreme (sat/minut/sekundu) zaključenja transakcije sa podacima o transakciji:
  - 1) Oznaka hartije od vrednosti;
  - 2) Vrsta transakcije (kupovina ili prodaja);
  - 3) Broj (količinu) finansijskih instrumenata;
  - 4) Pojedinačnu i ukupnu cenu i oznaku valute u kojoj je izražena cena - u slučajevima kada se nalog klijenta realizuje u tranšama, Banka će klijentu pružiti informacije o ceni svake pojedinačne tranše;
  - 5) Način izvršenja naloga (Banka neposredno ili preko drugog investicionog društva, uz navođenje naziva i sedišta tog investicionog društva i odgovornosti Banke za izvršenje naloga preko investicionog društva).
- Iznos provizije (Banke, organizatora tržišta, CRHOV), osim u slučaju realizacije naloga na inostranim tržištima, gde se podatak o provizijama daje kao objedinjen podatak.

Klijent se ne može odreći prava da o izvršenju naloga bude obavešten, ali može naložiti slanje obaveštenja drugom licu koje on ovlasti.

Klijent može, u toku trajanja poslovnog odnosa, pisanim putem da opredeli način na koji će mu Potvrde o realizaciji naloga biti dostavljane, različit od načina izabranog prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa, odnosno može ih preuzimati lično ili primati putem elektronske pošte ili izmeniti adresu za prijem.

Klijentima – korisnicima aplikacije NLB Trader omogućeno je aplikativno preuzimanje Potvrda o realizaciji naloga.

Odbijanje naloga

Član 43.

Banka može da odbije izvršenje:

- Naloga za kupovinu, kada utvrdi da na novčanom računu klijenta nema dovoljno sredstava za izmirenje njegovih obaveza koje bi nastale po osnovu izvršenja naloga za kupovinu;
- Naloga za prodaju, kada utvrdi da klijent na računu nema dovoljno finansijskih instrumenata potrebnih za izmirenje obaveza nastalih po osnovu izvršenja naloga.

Banka neće odbiti izvršenje naloga ukoliko se nalog klijenta može izvršiti u potpunosti ili delimično:

- Od realizovanih, a nesaldiranih transakcija;
- Davanjem kredita uz saglasnost klijenta, a na osnovu važećih propisa;
- Pozajmljivanjem finansijskih instrumenata u skladu sa pravilima koja uređuju pozajmljivanje.

Banka je dužna da odbije izvršenje naloga za kupovinu, odnosno prodaju ukoliko ima razloga za osnovanu sumnju da bi izvršenjem takvog naloga:

- Bile prekršene odredbe ZTK ili ZSPNIFT;
- Bilo učinjeno krivično delo, privredni prestup ili prekršaj.

Prilikom utvrđivanja okolnosti za odbijanje naloga, Banka ima pravo da se oslanja na raspoložive informacije, osim ukoliko ne poseduje saznanje da su takve informacije očigledno zastarele, netačne ili nepotpune.

U slučaju odbijanja naloga, Banka o tome obaveštava KHOV, na propisanom obrascu.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

U slučaju da se nalog odbija zbog osnovane sumnje da bi izvršenjem naloga bile prekršene odredbe ZSPNIFT, Banka o tome obaveštava, pored KHOV i nadležni organizacioni oblik NLB Komercijalne banke.

Banka korisnicima aplikacije NLB trader kojima je u skladu sa navedenim izvršeno odbijanje naloga može, bez obrazloženja da obustavi pružanje usluge korišćenja aplikacije.

Sa klijentima koji naloge ispostavljaju na neki od navedenih načina, a nisu korisnici aplikacije NLB trader, Banka odbijanje naloga može uzeti kao osnov za jednostrani raskid ugovora o pružanju investicionih usluga.

Knjiga naloga

Član 44.

Banka vodi Knjigu naloga prema vremenskom redosledu prijema naloga, uključujući i naloge koji se prenose na izvršenje drugom investicionom društvu, izmene i opozive naloga.

Knjiga naloga se vodi u elektronskom obliku, na način koji sprečava naknadnu izmenu unetih podataka. Sadržaj Knjige naloga je propisan i predviđa obavezne elemente:

- Ime i prezime/poslovno ime ili druga
- Ime i prezime/poslovno ime ili oznaka lica koje zastupa klijenta;
- Redni broj naloga;
- Datum i tačno vreme prijema naloga, izmene i opoziva naloga;
- Identifikacionu oznaku finansijskog instrumenta;
- Kupovnu, odnosno prodajnu oznaku;
- Cenu finansijskog instrumenta i oznaku valute u kojoj je izražena cena;
- Količinu finansijskog instrumenta;
- Prirodu naloga ukoliko se ne radi o prodajnom ili kupovnom nalogu;
- Vrstu naloga;
- Status naloga;
- Sve ostale pojedinosti, uslovi i uputstva u vezi sa izvršenjem naloga.

Kada Banka prenosi naloge na izvršenje drugom investicionom društvu, knjiga naloga sadrži i:

- ime i prezime/poslovno ime ili drugu oznaku klijenta;
- poslovno ime ili drugu oznaku investicionog društva kojem je nalog prenet;
- datum i tačno vreme prenosa naloga, odnosno izmene naloga;
- uslove prenosa naloga.

Odmah nakon izvršenja naloga klijenta, u knjigu naloga se pohranjuju sledeći podaci:

- Datum trgovanja, vreme trgovanja, kupovna, odnosno prodajna oznaka, identifikacioni broj finansijskog instrumenta, cena jedinice, oznaka cene, količina i oznaka mesta realizacije naloga;
- Ukupna vrednost koja je proizvod cene po jedinici i količine.

Vođenje i upravljanje evidencijom

Član 45.

Banka vodi evidencije o svim uslugama, aktivnostima i transakcijama koje je izvršila, na način koji omogućava KHOV da izvrši nadzor, proveriti da li Banka ispunjava sve svoje propisane obaveze i sprovodi mere predviđene ZTK.

Evidencija iz prethodnog stava se čuva na mediju koji omogućuje skladištenje informacija, i dostupna je KHOV za buduće korišćenje u obliku i na način predviđen podzakonskim aktima KHOV.

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

Banka je dužna da, u skladu sa podzakonskim aktima KHOV, vodi:

- 1) evidencije o klijentima, pruženim uslugama i naplaćenim naknadama/ troškovima;
- 2) evidencije o zaključenim ugovorima sa klijentima;
- 3) evidenciju o tome koje je informacije pružilo klijentima ili potencijalnim klijentima u formi evidencije, zapisnika ili na drugi način, iz koje se tačno može utvrditi vreme i obim informacija koje su pružene klijentu ili potencijalnom klijentu u skladu sa ZTK;
- 4) knjigu naloga, u elektronskom obliku, u koju se, odmah po prijemu, upisuju nalozi, uključujući i naloge koji se prenose na izvršenje drugom investicionom društvu, izmene i opozivi naloga;
- 5) evidenciju o transakcijama i obradi naloga,
- 6) evidenciju ličnih transakcija relevantnih lica Banke zaključenih posredstvom Banke,
- 7) evidenciju o poverenim poslovima u vezi sa investicionim i dodatnim uslugama i aktivnostima,
- 8) evidenciju o uočenim aktivnostima koje mogu predstavljati zloupotrebe na tržištu.

dok NLB Komercijalna banka vodi:

- 9) Evidenciju zapisa telefonskih razgovora i elektronskih komunikacija,
- 10) Evidenciju lica koja koriste uređaje Banke,
- 11) Evidenciju o komunikaciji sa klijentima,
- 12) Evidenciju o poverenim poslovima,
- 13) Evidenciju o marketinškim sadržajima,
- 14) Evidencije pritužbi klijenata.

Banka je dužna da propisane evidencije čuva najmanje sedam godina na taj način da podaci ovih evidencija po zahtevu KHOV budu dostupni čitljivi i po hronološkom redosledu.

Član 46.

NLB Komercijalna banka uspostavlja, sprovodi i održava efikasnu politiku snimanja telefonskih razgovora i elektronskih komunikacija utvrđenu u pisanom obliku i primerenu veličini i organizaciji, obimu i složenosti poslovanja.

NLB Komercijalna banka obezbeđuje da organ uprave ima efikasan nadzor i kontrolu nad politikama i postupcima povezanim sa snimanjem telefonskih razgovora i elektronskih komunikacija.

NLB Komercijalna banka vodi i periodično ažurira evidenciju lica koja imaju uređaje ili uređaje u privatnom vlasništvu čiju je upotrebu NLB Komercijalna banka odobrila.

NLB Komercijalna banka obezbeđuje obrazovanje i osposobljavanje zaposlenih u pogledu postupaka kojima se uređuju vođenje evidencije komunikacija Banke.

Pre nego što novim i postojećim klijentima pruže investicione usluge i aktivnosti koje se odnose na prijem, prenos i izvršavanje naloga, Banka klijenta izveštava o sledećem:

- 1) razgovori i komunikacije se snimaju; i
- 2) primer zapisa tih razgovora s klijentom i komunikacija s klijentom biće dostupan na zahtev u periodu od pet godina, a na zahtev KHOV u periodu od sedam godina.

Izveštavanje klijenata se vriši na istom jeziku odnosno jezicima koji se upotrebljavaju za pružanje investicionih usluga klijentima.

Banka je dužna da na trajnom nosaču podataka beleži sve relevantne informacije koje se odnose na razgovore sa klijentom u četiri oka. Zabeležene informacije uključuju najmanje sledeće:

- 1) datum i vreme sastanaka;
- 2) mesto održavanja sastanaka;
- 3) identitet učesnika sastanaka;

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

- 4) inicijator sastanaka; i
- 5) relevantne informacije o nalogu klijenta uključujući cenu, obim, vrstu naloga i kada se prenosi ili izvršava.

Zapisi se čuvaju na trajnom nosaču podataka, čime se omogućava njihovo ponovno preslušavanje ili umnožavanje, te se moraju čuvati u formatu kojim se onemogućava izmena ili brisanje izvornog zapisa. Zapisi se čuvaju na mediju na način da su odmah dostupni klijentima na zahtev.

NLB Komercijalna banka obezbeđuju kvalitet, tačnost i potpunost zapisa svih telefonskih razgovora i elektronskih komunikacija.

IZVEŠTAVANJE

Član 47.

Banka vrši izveštavanje u skladu sa ZTK, podzakonskim aktima KHOV i internim aktima Banke.

Mesečni izveštaji

Član 48.

Banka je dužna da, najkasnije do 15. dana u mesecu za prethodni mesec, dostavi KHOV mesečni izveštaj o poslovanju koji, naročito, sadrži podatke o:

- 1) prometu finansijskih instrumenata;
- 2) ostvarenim prihodima po uslugama za koje je Banci data dozvola;
- 3) transakcijama finansiranja hartija od vrednosti i prihodima ostvarenim po tom osnovu;
- 4) broju klijenata za koje su izvršene usluge.

Banka nema obavezu da, u roku koji je propisan stavom 1. ovog člana, dostavi KHOV i mesečni izveštaj o adekvatnosti kapitala, izloženosti riziku i likvidnosti, čija je sadržina propisana podzakonskim aktima KHOV.

Polugodišnji izveštaji

Član 49.

Banka je dužna da dostavi KHOV polugodišnji Upitnik o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma za prethodnih šest meseci, do 31. u mesecu u kom se izveštaj podnosi:

- za izveštajni period 1.1-30.06. tekuće godine, do 31.07. tekuće godine;
- za izveštajni period 1.7-31.12. tekuće godine, do 31.01. naredne godine.

Izveštaj iz stava 1. ovog člana dostavlja se na obrascu koji je dostupan na internet stranici KHOV.

Godišnji izveštaji

Član 50.

Banka je dužna da, najkasnije četiri meseca nakon završetka poslovne godine, dostavi KHOV Godišnji izveštaj o poslovanju na obrascu godišnji izveštaj ID.

Uz godišnji izveštaj o poslovanju Banka dostavlja i dodatak tom izveštaju koji sadrži propisane podatke za mesečni izveštaj i podatke o licima koja imaju kvalifikovano učešće (sa procentima za svako lice).

Izveštaj iz stava 1. ovog člana dostavlja se na obrascu koji je dostupan na internet stranici KHOV.

Ostali izveštaji

Član 51.

Ukoliko Banka vodi novčane račune i račune finansijskih instrumenata klijenata, dužna je da KHOV dostavlja izveštaje čija su sadržina i rokovi regulisani posebnim pravilnicima.

Banka ima obavezu da, u roku od 8 (osam) dana od momenta nastanka promene, obavesti KHOV o promeni uslova na osnovu kojih je dobila dozvolu za obavljanje delatnosti, kao i o drugim uslovima koje Banka mora da ispunjava. Obaveštenje sadrži opis događaja i datum njegovog nastupanja.

U slučaju promene poslovnog imena, Banka podnosi KHOV zahtev za davanje saglasnosti na izmene akata.

MERE ZA OBEZBEĐENJE KONTINUITETA POSLOVANJA

Član 52.

Banka mere za obezbeđenje kontinuiteta poslovanja sprovodi u skladu sa Politikom Upravljanje kontinuitetom poslovanja NLB Komercijalne banke AD Beograd kojom je predviđen sveobuhvatan upravljački proces kojim nadležni organizacioni deo NLB Komercijalne banke identifikuje potencijalni rizik i uspostavlja uslove za stabilno i kontinuirano odvijanje poslovnih procesa, sa ciljem zaštite ključnih interesa, i Pravilnikom kontinuitet poslovanja NLB Komercijalne banke AD Beograd kojim se definiše plan kontinuiteta poslovanja koji predstavlja dokumentarnu zbirku podataka, uputstava, procesa i zadataka, izrađenu i pripremljenu za neposrednu primenu u slučajevima nastanka krizne situacije u cilju obezbeđivanja kontinuiteta poslovanja ključnih poslovnih procesa u najkraćem mogućem roku.

U cilju obezbeđenja kontinuiteta poslovanja ključnih poslovnih procesa u najkraćem mogućem roku, zaposleni Banke će u skladu sa internim aktom pristupiti manuelnom sprovođenju neodložnih poslovnih aktivnosti i obustaviti dalje pružanje usluga do uspostavljanja redovnog toka poslovanja.

UPRAVLJANJE RIZICIMA

Član 53.

Banka poslove iz svoje delatnosti obavlja u skladu sa procedurama i uputstvima organizacionog dela NLB Komercijalne banke nadležnog za upravljanja rizicima, kojima je uspostavljen stabilan sistem koji podrazumeva jasnu organizacionu strukturu sa definisanim, transparentnim i usklađenim opisima dužnosti, efikasnim merama za identifikovanje, upravljanje, praćenje i izveštavanje o rizicima i velikoj izloženosti ili potencijalnoj izloženosti, kao i adekvatne mehanizme unutrašnje kontrole, uključujući administrativne i računovodstvene procedure.

MERE ZA SPREČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANSIRANJE TERORIZMA

Član 54.

Banka je organizacioni oblik NLB Komercijalne banke, kreditne institucije, koja je obveznik Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i pridržava se svih zakonskih i podzakonskih akata nadležnih institucija i internih akata.

INTERNA REVIZIJA

Član 55.

Program i plan interne revizije NLB Komercijalne banke bliže određuje ciljeve, zadatke, principe rada, ovlašćenja, odgovornost i izveštavanje o adekvatnosti i efikasnosti sprovođenja internih kontrola. Primarni zadaci interne revizije su da organima NLB Komercijalne banke pruže nezavisno i objektivno mišljenje o pitanjima koja su predmet revizije.

Interna revizija je nezavisna od aktivnosti koje su predmet revizije, kako bi se obezbedio najviši stepen profesionalne objektivnosti prilikom prikupljanja, procene i saopštavanja informacija o aktivnosti ili procesu koji je predmet revizije.

PRAVO NA PRIGOVORI/PRITUŽBE I OSTALA OBRAĆANJA KLIJENATA

Član 56.

Banka o prigovorima/pritužbama i ostalim obraćanjima klijenata rešava na način utvrđen internim aktima NLB Komercijalne banke Pravilnikom Postupanje po prigovorima klijenata Odeljenja za brokerske depozitarne i kastodi poslove i Pravilnikom postupanje po prigovorima Odeljenja za brokerske, depozitarne i kastodi poslove kojima je regulisano postupanje Banke po prigovorima i ostalim obraćanjima klijenata kojima se iskazuje nezadovoljstvo, zahtevima za izjašnjenje/dopunu izjašnjenja, prijema i evidencije, koordinacije obrade i pripreme odgovora, kao i slanja odgovora klijentima i nadležnim organima.

PROVIZIJE I DRUGE NAKNADE

Član 57.

Tarifnikom Banke utvrđuje se maksimalni iznos naknada i provizija koje klijent plaća Banci za pružene usluge.

Banka dostavlja KHOV Tarifnik pre njegove primene i ima obavezu da ga istakne u svojim poslovnim prostorijama, poslovnim prostorijama ovlašćenih ekspozitura, kao i da ga objavi na svojoj internet stranici. Objavljen Tarifnik stupa na snagu i počinje da se primenjuje osmog dana od dana objavljivanja na internet stranici NLB Komercijalne banke i smatraće se prihvaćenim od strane klijenata sa kojima se poslovni odnos uspostavlja/nastavlja nakon tog momenta.

EVALUACIJA EFIKASNOSTI PRAVILA

Član 58.

Banka kontinuirano prati efikasnost Pravila u delu kojim se reguliše pitanje izvršavanja naloga, kao i Pravilnika o izvršenju naloga, i najmanje jednom godišnje procenjuje da li njima predviđene mere i postupci za izvršavanje naloga pod najpovoljnijim uslovima za klijenta obezbeđuju potreban stepen kvaliteta. U slučaju potrebe, a u cilju ispravljanja mogućih nedostataka, pristupa se reviziji ovih Pravila i Pravilnika o izvršenju naloga.

Banka ima obavezu da o svakoj izmeni i dopuni Pravila obavesti klijente, objavom na internet stranici NLB Komercijalne banke i isticanjem u poslovnim prostorijama u kojima se obavljaju poslovi Banke, 7 (sedam) dana pre početka primene.

Ispostavljanje naloga, odnosno podnošenje zahteva Banci za pružanje usluge, nakon tog roka, smatra se prihvatanjem njihove primene.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 59.

Pravila počinju da se primenjuju nakon dobijanja neophodnih regulatornih odobrenja, odnosno 8 (osam) dana od dana objave na internet stranici NLB Komercijalne banke.

Danom početka primene Pravila, prestaju da se primenjuju Pravila i procedure poslovanja Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd, 13-Pr-04 verzija 3.0, broj IO-68-2022, delovodni broj

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

1017/IO od 28.12.2022. godine sa Prilogom 1 – Informacije za klijente o investicionim i dodatnim uslugama Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke 13-Pr-04.01Pg, verzija 3.

IZVRŠNI ODBOR

Nataša Jovičić

From: Portal kvaliteta Banke <portal@nlbkb.rs>
Sent: utorak, 28. novembar 2023. 09:54
To: Nataša Jovičić
Cc: Marina Branković; Aleksandra Jelača; Dragomir Milin; NLBKB_Akta_Obavestenja
Subject: Approval has completed on 13-Pr-04 Pravila i procedure poslovanja Sluzbe za BDP NLB KB_4.0.

Approval has completed on [13-Pr-04 Pravila i procedure poslovanja Sluzbe za BDP NLB KB 4.0.](#)

Approval on 13-Pr-04 Pravila i procedure poslovanja Sluzbe za BDP NLB KB_4.0 has successfully completed. All participants have completed their tasks.

Approval started by Nataša Jovičić on 24.11.2023 11:23
Comment: Poštovani,

Molim Vas da izvršite verifikaciju i elektronsko usvajanje akta Pravila i procedure poslovanja Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd u vezi sa pružanjem investicionih i dodatnih usluga i aktivnosti, šifra: 13-Pr-04, verzija 4.0, sa Prilogom 1 – Informacije za klijente o investicionim i dodatnim uslugama Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd, šifra: 13-Pr-04.01Pg, verzija 4.

Srdačan pozdrav,
Sektor za upravljanje ljudskim resursima i organizacionim razvojem/
Odeljenje za upravljanje procesima i organizacionim razvojem

Approved by Marina Branković on 24.11.2023 11:30
Comment:

Approved by Dragomir Milin on 24.11.2023 11:37
Comment:

Approved by Boško Bajalica on 24.11.2023 11:55
Comment:

Approved by Aleksandra Jelača on 27.11.2023 10:37
Comment:

Approved by Ana Bajović on 28.11.2023 9:52
Comment:

Approved by Nataša Jovičić on 28.11.2023 9:54
Comment: Akt je elektronski odobren od strane svih učesnika.

PODSEĆAMO DA JE NEOPHODNO, NAKON DOBIJANJA ELEKTRONSKE NOTIFIKACIJE O USVAJANJU AKTA, DA NAM DOSTAVITE INFORMACIJU O DATUMU OBJAVE I VAŽENJA AKTA.

Srdačan pozdrav,
Sektor za upravljanje ljudskim resursima i organizacionim razvojem/
Odeljenje za upravljanje procesima i organizacionim razvojem

[View the workflow history.](#)

ddmmgggg
Šifra: 13-Pr-04
Verzija: 4.0

Nataša Jovičić

From: Sednica IO <no-reply-io@nlbkb.rs>
Sent: utorak, 12. decembar 2023, 16:19
To: Boško Bajalica; NLBKB_Akta_Obavestenja; sednica_IO_materijali
Subject: Notifikacija o odluci sa sednice IO-51-2023

 NLB Komercijalna banka

Moja Banka | NLB Komercijalna banka

Obaveštavamo Vas da je za:

- tačku dnevnog reda: *Odluka o usvajanju Pravila i procedure poslovanja Službe za brokersko dilaerske poslove NLB KB u vezi sa pružanjem investicionih i dodatnih usluga i aktivnosti, šifra: 13-Pr-04, verzija 4.0 sa Prilogom 1, šifra: 13-Pr-04.01Pg, verzija 4.*
- *Delovodni broj: 1095/IO.*

koja je razmatrana na sednici tipa *Izvršni odbor* održanoj dana 12.12.2023 godine, doneta sledeća odluka: **ODOBRAVA SE.**

Ovo je automatsko obaveštenje aplikacije za automatizaciju rada odbora. Hvala!

Interno

Odeljenje za brokerske, depozitarne i kaskodi poslove
Sluzba za brokersko dilerske poslove

NLB Komercijalna banka

IZVRŠNI ODBOR

Delovodni broj: 1095/IO
Beograd, 12.12.2023. godine

Na osnovu člana 30. Statuta NLB Komercijalne banke AD Beograd, Izvršni odbor Banke na 51. redovnoj sednici, dana 12.12.2023. godine, donosi

ODLUKU

o usvajanju Pravila i procedure poslovanja Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd u vezi sa pružanjem investicionih usluga sa Prilogom 1 – Informacije za klijente o investicionim i dodatnim uslugama Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd

Član 1.

Usvajaju se Pravila i procedure poslovanja Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd u vezi sa pružanjem investicionih i dodatnih usluga i aktivnosti, šifra: 13-Pr-04, verzija 4.0 sa Prilogom 1 – Informacije za klijente o investicionim i dodatnim uslugama Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd, šifra: 13-Pr-04.01Pg, verzija 4, u tekstu koji čini prilog ove odluke.

Član 2.

Pravila i procedure poslovanja Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd u vezi sa pružanjem investicionih i dodatnih usluga i aktivnosti, šifra: 13-Pr-04, verzija 4.0 sa Prilogom 1 – Informacije za klijente o investicionim i dodatnim uslugama Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd, šifra: 13-Pr-04.01Pg, verzija 4 počinju da se primenjuju nakon dobijanja neophodnih regulatornih odobrenja, odnosno osmog dana od dana objave na internet stranici Banke.

Član 3.

Danom početka primene Pravila i procedure poslovanja Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd u vezi sa pružanjem investicionih i dodatnih usluga i aktivnosti, šifra: 13-Pr-04, verzija 4.0 sa Prilogom 1 – Informacije za klijente o investicionim i dodatnim uslugama Službe za brokersko dilerske poslove NLB Komercijalne banke AD Beograd, šifra: 13-Pr-04.01Pg, verzija 4.0, prestaju da se primenjuju Pravila i procedure poslovanja NLB Komercijalne banke AD Beograd, šifra: 13-Pr-04, verzija 3.0 sa Prilogom 1 – Informacije za klijente o investicionim i dodatnim uslugama NLB Komercijalne banke AD Beograd, šifra: 13-Pr-04.01Pg, verzija 3.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

IZVRŠNI ODBOR

Vladimir
Bošković
480907

Digitally signed by
Vladimir Bošković
480907
Date: 2023.12.13
14:36:47 +01'00'

Član Izvršnog odbora
Vladimir Bošković

Vlastimir
Vuković 424576

Digitally signed by
Vlastimir Vuković 424576
Date: 2023.12.13 15:58:38
+01'00'

Predsednik Izvršnog odbora
Vlastimir Vuković